

การใช้ภาษาในวรรณกรรมของคอกไม้สัก

การใช้ภาษา คือการสื่อสารทำความเข้าใจกันโดยใช้ภาษาเป็นสื่อหรือเครื่องมือ ภาษาในที่นี้หมายถึงสิ่งที่ผู้ที่ต้องการสื่อสารจะส่งออกไปด้วยการพูดหรือการเขียน ส่วนผู้รับก็จะรับด้วยการฟังและการอ่าน ดังนั้นการใช้ภาษาจึงย่อมหมายถึง การพูด การฟัง การเขียน และการอ่าน ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กัน

การใช้ภาษาจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ เพียงไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้ภาษาของผู้ส่งและผู้รับ ดังนั้นความสำคัญของการศึกษาเรื่องการใช้ภาษาจึงอยู่ที่ว่าทำอะไรจึงจะสามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือสามารถพูด เขียน ฟังและอ่านอย่างได้ผลสมความมุ่งหมาย

คำว่า วรรณกรรม มีปรากฏเป็นหลักฐานทางกฎหมายครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองศิลปะและวรรณกรรม พ.ศ. 2474 คำนี้แปลมาจาก Literature เช่นเดียวกับคำว่าวรรณคดี วรรณกรรมมีความหมายที่ไวกกันเป็นที่เข้าใจทั่วไป 2 นัย คือ

1. หมายถึงใกล้เคียงกับคำว่าวรรณคดีในความหมายอย่างกว้าง คือ หมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้น ประพันธ์ขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด เพื่อความมุ่งหมายใด ไม่เน้นการแสดงออกว่ามีคุณค่าทางอารมณ์หรือไม่
2. หมายถึงสิ่งที่เขียนขึ้น ประพันธ์ขึ้นเรื่องหนึ่ง ๆ ด้วยภาษาใดภาษาหนึ่งในสมัยหนึ่ง หรือในบางเมืองแห่งหนึ่ง ๆ เป็นรายเรื่องไป เช่น ไซวา วรรณกรรมสุนทรภู่ วรรณกรรมรวมสมัย วรรณกรรมรัสเซีย วรรณกรรมสมัยรัตนโกสินทร์ คำว่าวรรณกรรมมีความหมายเป็นกลาง ๆ ไม่ประเมินคุณค่า จึงไม่เหมือนกับคำว่าวรรณคดีในความหมายอย่างแคบ¹

¹กุหลาบ มัลลิกะมาส, ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย พิมพ์ครั้งที่ 6. (กรุงเทพฯ : กิ่งจันทร์การพิมพ์, 2527), หน้า 5.

จากความหมายของ "การใช้ภาษา" กับ "วรรณกรรม" จะเห็นว่าคำทั้งสองมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งวรรณกรรมก็คองอาศัยภาษาเป็นตัวกลางในการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายมายังผู้อ่าน วรรณกรรมนั้น ๆ จะประทับใจผู้อ่านได้ ก็ต้องเป็นกลวิธีการใช้ภาษาของนักเขียนนั้น ๆ ที่รู้จักเลือกใช้ถ้อยคำต่าง ๆ ได้เหมาะสม สัมพันธ์กันทั้งเนื้อหาและความคิด

คอกไม้สดนับเป็นนักเขียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการใช้ภาษา ผู้วิจัยจึงศึกษาการใช้ภาษา 2 ลักษณะ ก. การใช้ถ้อยคำ ข. การใช้ประโยค

ก. การใช้ถ้อยคำ

คำ คือเสียงที่เป็นเครื่องหมายและแสดงออกเป็นความหมายต่าง ๆ แต่ขอบเขตของความหมายนั้นไม่คงที่ตายตัว อาจจะถูกวาง แคม หรือเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา นอกจากนี้คำยังเป็นเครื่องใช้ติดคอทำความเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือของการจำ การคิด การสังเกต การพิจารณา การแสดงความคิดเห็น และการแสดงความรู้สึก ผู้ที่รู้คำมากย่อมมีความสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งกว่าผู้ที่รู้คำน้อย ในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การพูด การเขียน ผู้ใช้ภาษาคูควรจะทราบบรรยากาศของคำเหล่านั้นมาใช้แสดงความคิดเห็นได้อย่างดีถ้วนกว้างขวางและแสดงความเป็นตัวของตัวเอง การใช้คำเป็นเรื่องสำคัญมากเรื่องหนึ่ง เพราะอาจทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกใดต่าง ๆ กัน เช่นอาจจะทำให้รู้สึกเฉย ๆ ก็ได้ พอใจก็ได รักก็ได โกรธก็ได²

วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่นักเขียนแสดงความคิด ความรู้สึกซึ่งอยู่ในใจออกให้ผู้อื่นรู้ ดังนั้นนักเขียนจึงต้องใช้ตัวกลางคือ คำ ในการสื่อความหมายให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และถ้าต้องการให้ได้ผลตรงตามจุดหมายมากที่สุด นักเขียนจะทราบบรรยากาศของคำและมีศิลปะในการใช้คำเหล่านั้น

²กาญจนา นาคสกุลและคณะ, การใช้ภาษา พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็คไทย, 2524), หน้า 4.

ผู้วิจัยเห็นว่าคอกไม้สคเป็นนักเขียนที่รู้จักสะสมคำ และรู้จักใช้คำได้อย่าง
มีศิลปะ คำทุกคำที่คอกไม้สคใช้นั้น คอกไม้สคได้เลือกอย่างประณีตบรรจงและนำคำ
เหล่านั้นมาใช้ได้ตรงตามความหมายของคำ ข้อมูลต่อไปนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ประจักษ์ว่า
คอกไม้สคมีศิลปะในการเลือกใช้คำได้อย่างประณีตบรรจงเพียงใด

การใช้ศัพท์สูง

การใช้ศัพท์สูงในที่นี้หมายถึง ใช้ภาษาหนังสือในการพูด เช่นใช้บุตรีแทน
ลูกสาว ใช้คำสุภาพเช่น การกินอาหารที่ถูกล้วง เบี่ยนเป็น การรับประทานอาหาร
ให้ถูกล้วง ใช้คำสุภาพในคำติชมปากหรือคำประสม เช่นศิระแม่เท้า ใช้ ศิระ แขน
หัว

คอกไม้สคใช้ศัพท์สูงได้เหมาะสม สื่อความหมายได้ตรงตามความคิด ความ
ต้องการของผู้เขียน เห็นได้จากข้อมูลต่อไปนี้

"2 คนเท่านั้นแหละเจ้าคะ ศิระปีถัยสุกทอง แต่ยั้งก็ว่าคุณหญิงนะเจ้าคะ
คุณหญิงไม่มีเสียเลย" (หนึ่งในเรื่อง หน้า 76)

"เจ้าคุณนั่งตรงไหน" คุณหญิงถามอีก

"ตรงศิระโต๊ะเจ้าคะ" (ผู้ที หน้า 395)

"หอมศิระใหญ่กับมะนาวอยู่ในตะกร้าเจ้าคะ"

(ความฉีกครั้งแรก หน้า 471)

ในเวลานั้นไคยีนเสียงแตรรดยนค์ตั้งขึ้นที่หน้าบ้านครั้งหนึ่ง แกร์คัมมิได้
เอาใจใส่ คงเล่นอยู่กับวิหาร์น้อย 2 ตัว (สามชาย หน้า 337)

หล่อนจะต้องเป็นบุตรสะโกของเจ้าคุณวิชัยผู้มีดวงหน้าอันซีกเขียวและ
กระสับกระส่ายด้วยความกลัวภรรยาอยู่เสมอ (ปัจจุ หน้า 23)

การกระทำและวาจาของพี่สาวทำให้อมราตันคอคอย หล่อนพูดเสียงสั้น
อัสสุชลอลตา (ความฉีกครั้งแรก หน้า 159)

หนูน้อยศุภวิทย์ยังอยู่บนตักมารดา บริโภคอาหารค้างอยู่

(ความฉีกครั้งแรก หน้า 576)

นอกจากเงาคำของหมวกกะโล่ที่ปักม้งหน้าคอคอดถึงคอแล้ว สรีร่าง ของ
ประสงค์คู่สี่เหลืองจักเพราะแสงแคคจัมอยู่ (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 9)

วิมลยีนึงพิศภาพแห่งรักติกาลอยู่นาน (บุคิ หน้า 92)

การสนทนาของเขาฉ้วนแล้วไปค้ำยเรื่องราวที่ทำขึ้น เป็นงานเพื่อความ
สนุกเพลิดเพลินแห่งคนในวัยและฐานะความเป็นอยู่เช่นเขา งานสโมสรห้วงเวลา ราตรี
และ สายัณห์ (หนึ่งในร้อย หน้า 4)

ศัลยาตื่นแล้วก็ให้นีกอยากนอนต่อไปอีก หวังสมองและร่างกายของหล่อนก็
แสดงชัดว่ายังไม่ได้รับการพักผ่อนเพียงพอ ส่วนความหวังใยใน บุรุษ ชรา ก็กระตุ้น
เคื่อนใจอยู่ ทำให้หล่อนไม่อาจหลับต่อไปได้ (นี่แหละโลก หน้า 60)

ในขณะที่ชายชราผู้เป็นบิดาเผ้านับเวลานาทีที่จะได้ ปราศรัย กับ บุตรี ทุกขณะ
(กรรมเกา หน้า 164)

"ท่าน เมื่อแต่ก่อนก็ไม่กระไรหรอก คั้งแต่ จักขุ พิการ นี้แหละเลยเปลี่ยนไป
เป็นคนละคน..." (นี่แหละโลก หน้า 22)

เมื่อ ยุริ อุบัติ มาได้ 5 ปีเศษ มารคาของหล่อนซึ่งเป็นชาติอเมริกันทาง
มารคาและไทยทางบิดาก็ถึงแก่กรรมลง (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 22-23)

"แต่ฉันอาจจะไม่ไปก็ได้" อุกมชักเสียงซุ่น ความ ปราโมทย์ ของหญิงสาว
คลายลงทันที (บุคิ หน้า 52)

เชอรูแน่ว่าในขณะนี้ไม่มีถ้อยคำใดในโลก ที่เธอจะใช้ระงับ ความ โหม้น ส
อันแรงกล้าของวิมล (บุคิ หน้า 499)

พระ วายุ ส่า คาง เค ช อ ย ่า ง ช น า น ใ ห ญ ่ ส าย ฝ ่น ต ก ด ง บ น ห ง ค า ต ิ ก ด ัง ส ัน ัน
หวั่นไหว (สามชาย หน้า 78)

จากกิริยาที่รัศมีคงเจ้านิทานต่อไปเป็นปกตินั้น เห็นได้ว่าเขาคงจะ ได้ รู้ จัก
ประวัติมาก่อนแล้ว และบางทีจะไม่มีความรู้สึกที่เป็น อ มิ คร ท ่อ เค ็ ก ษ าย ค ณ ี ค ั ว ัย
(สามชาย หน้า 28)

ราวสามชั่วโมงภายหลัง ชายหนุ่มผู้หนึ่งมีร่างกายขึ้นและ เครื่องแต่งตัวผู้ยืน
นั่งรถลากมาหยุดตรงประตูแห่งเคหะใหญ่หลังหนึ่ง (อุบัติเหตุ หน้า 11)

ครั้นตกเย็น เมื่อข้าหลวงกลับถึงจวน ก็มีผู้มาเยี่ยมอีกมากหน้า ทั้งข้าราชการ
พ่อค้า คหบดี คฤหบดี บรรพชิต วันนั้นเป็นวันที่หลวงนฤบาลต้องเจรจารับสันถวไมตรี
เกือบตลอดวัน (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 455)

การวิพากษ์ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อมิคาเสี้ยง บ่อเกิดแห่งการชิงคนนั้นจะ
เกิดขึ้นในสมองอันเยาว์ชันษาได้คำนิเรื่องที่มากระทำให้ลูมิคาได้ถึง 2 ท่าน ผู้ใหญ่
ทั้ง 4 ไม่มีความเห็นพ้องกัน (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 365)

บรรดาคำหยาบทั้งสินที่มนุษย์เคยใช้บริภาษสตรี โค้งรังพรมาสู่สมอง
นายสมุหพรหม ๗ กัน (นี่แหละโลก หน้า 390)

เธอเป็นภัสคาที่นารักมาทวิช ไม่ลืมห่วงภรรยาของเธอเลย
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 272)

ขี้ จ.ม. ของอาเป็นภัสมธุลี แล้วโยนเข้ากองไฟไปทันที
(บุพเพสันนิวาส หน้า 92)

อันงานวันที่ลูมิคาอายุครบเอกมาสนี้ อมราได้ตกลงใจไว้แต่แรกว่าจะมิ
ทำให้เป็นงานเป็นการเค็มพิซี อย่างที่จะเรียกว่างานทำขวัญเคือนลู
(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 218)

"...การที่เราสนิทสนมกันนั้น เป็นเพราะเราคุ้นเคยกันมากกว่าจะคิดถึง
วงศ์วารวิสาสาปรมาชาติ ยังไงล่ะคะ" (ความผิดครั้งแรก หน้า 2)

แต่หน่วยปฏิบัติการบางหน่วยในสมองยังคงคั่งคั่งต่อคำสั่งซิบแห่งไอสด
ของนายแพทย์ ทวิชจึงอยู่ในอาการนึกล้ายผัน หรือผันล้ายนึกล สิ่งที่ผ่านมาประสาเหตุ
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 221)

เหตุฉะนั้น จึงได้เห็นนางสาวบุญปลุกยื่นพยักเพยิกพุกอยู่กับนางแปลกผู้เป็น
มารดา บนศีรษะมีหมวกผู้ชายแบบที่นิยมใช้กันมากในหมู่ราษฎรอีสานสวมอยู่
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 212)

"ใครนะเคยว่า ในบรรดาผู้ที่ภูมิใจในสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลาย ผู้ใฝ่ภูมิใจ
ในปิตุภูมิของตัว คนนั้นเป็นคนเขลาที่สุด" (วรรณกรรมชั้นสุคหทัย หน้า 105)

...และนายอรุณนั้น นอกจากจะรักลูกหญิงบุญธรรม เกือบเท่าเทียมกับที่รัก
ลูกชายในอุทรแล้ว ยังรักอย่างรักเป็นเสียด้วย กล่าวคือ ตามใจในสิ่งที่ควรตามใจ
บังคับในสิ่งที่ควรบังคับ สุนทรียจึงได้เป็นหญิงที่มีวิหยฐานะประคับตัว
(อุบิทิเหตุ หน้า 169)

คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่พิถีพิถันในเรื่องของภาษาอยู่มาก การเลือกใช้คำ
แต่ละคำ คอกไม้สคเลือกใช้โดยคำนึงถึงศักดิ์ของคำนั้น ๆ การที่คอกไม้สครู้จักเลือก
ใช้คำตามศักดิ์ของคำนี้ ก่อให้เกิดผลหลายประการต่องานเขียน เป็นต้นว่า

ก. ก่อให้เกิดความเหมาะสม ความเหมาะสมที่จะกล่าวถึงนี้ เป็นความ
เหมาะสมในงานวรรณกรรม คือ

1. เหมาะสมกับแนวความคิด งานวรรณกรรมของคอกไม้สค
ส่วนใหญ่มีแนวคิดเพื่อสั่งสอน อบรม แนะนำ ให้ข้อเสนอนะในเรื่องชีวิต โดยเฉพาะ
เยาวชน ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า

นวนิยายของคอกไม้สคนั้น เจ้าของเรื่องเริ่มเขียนด้วยเจตนาที่จะให้เป็น
ประโยชน์แก่เยาวชน เพราะได้ปรากฏมาแล้วจากตนเองว่า ความคิดนึก
เล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สำคัญต่อชีวิตอยู่อย่างแท้จริงนั้น เยาวชนมิได้รับจากคำสั่งสอน
โดยตรงก็มากนัก ความคิดนึกที่แทรกซึมเข้ามาในจิตใจจากสิ่งที่ได้ประสบ
เห็น มีความสำคัญยิ่งกว่า³

"คอกไม้สคมีเจตนารมณ์เขียนหนังสือเพื่อเยาวชน ถึงแม้ในระยะหลังจะได้
เปลี่ยนลักษณะจากหนังสือเยาวชน ค่อย ๆ กลายเป็นหนังสือที่สะท้อนปัญหาสังคม เช่น
เรื่อง "อุบิทิเหตุ" และ "พลเมืองคี"⁴ แต่คอกไม้สคก็ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางด้าน
ภาษา การเขียนหนังสือให้เยาวชนอ่านจึงมีความจำเป็นที่ต้องพิถีพิถันคัดเลือกคำมาใช้

³ สมภพ จันทรประภา, ชีวิตและงานของคอกไม้สค (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
บำรุงสาส์น, 2529), หน้า 43.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 44.

ให้เหมาะสมตรงตามเป้าหมาย ดังนั้นจึงพบว่าคอกไม้สคจะนำคำที่เรียกว่า "ศัพท์สูง" มาใช้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เยาวชนได้สัมผัส ได้พบเห็นถ้อยคำ ส่วนวณภาษาที่ไพเราะ อ่อนโยน เช่นใช้คำว่า "อมิตร" แทนคำว่า "ศัตรู" เห็นได้ว่าน้ำหนักของคำว่า "อมิตร" ให้ ความซึ้งนัยน้อยกว่าคำว่า "ศัตรู" คอกไม้สคเลือกใช้คำที่มีความรุนแรงน้อยกว่าคง เป็นเพราะไม่ต้องการปลุกฝังความมีจิตใจแข็งกระด้างลงในตัวผู้อ่าน

2. เหมาะสมกับตัวละคร ถ้ากล่าวถึงตัวละครในงานวรรณกรรมของ คอกไม้สคแล้ว จะพบว่าตัวละครส่วนมากของคอกไม้สคจะเป็นคนในสังคมชั้นสูง ทั้งนี้ สืบเนื่องเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัว คอกไม้สคเป็นศิษย์ของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ กับหม่อมมาลัย สภาพสังคมของคอกไม้สคจึงเป็นสังคมที่ต่างจากคนโดยทั่วไป ดังนั้นเมื่อ คอกไม้สคสร้างงานเขียน คอกไม้สคจึงนำเอาบรรยากาศ สภาพแวดล้อมเป็นสถานการณ์ จำลอง ตัวละครส่วนใหญ่เป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นเจ้าพระยา พระยา ท่านขุน ฯลฯ เมื่อ เป็นเช่นนี้ เพื่อให้เกิดความสมจริงในตัวละคร ภาษาที่ใช้จึงใช้ภาษาอัครระดับหนึ่งที่ตัว ละครลักษณะนี้ใช้ ภาษาที่ใช้จึงแตกต่างจากสภาพธรรมดาทั่วไป

ข. ก่อให้เกิดความสง่างามในส่วนวณภาษา มีผู้กล่าวว่า ถ้อยคำเป็นอารมณ์ ของนักเขียน คำกล่าวนี้เป็นความจริง โดยเฉพาะงานวรรณกรรม จำเป็นที่ผู้เขียนจะต้อง รู้จักเลือกใช้ถ้อยคำ เพราะวรรณกรรมเป็นงานเขียนที่แตกต่างจากงานเขียนทั่วไป วรรณกรรมต้องการให้ผู้อ่านได้รับรส ความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ต่าง ๆ ดังนั้นการเลือกคำที่ จะใช้สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจ จึงต้องใช้ความพิถีพิถันอยู่มากเพื่อให้งานเขียนนั้นมีคุณค่า

คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่รู้จักเลือกใช้คำ เพื่อสร้างความสง่างามให้งานเขียน ของตนมีคุณค่า เห็นได้จากข้อมูล

1. พระวายุ สำแดง เดช อย่าง ขนานใหญ่ สาย ฝน ตกลง บน หลัง คา ศึก คัง สนั่น หวั่น ไหว

2. ลม สำแดง เดช อย่าง ขนานใหญ่ สาย ฝน ตกลง บน หลัง คา ศึก คัง สนั่น หวั่น ไหว

1. การสนทนาของเขาฉวนแล้วไปค้วยเรื่องงานที่ทำขึ้น เป็นงาน เพื่อความสนุกเพลิดเพลินแก่คนในวัยฐานะความเป็นอยู่เช่นเขา งานสโมสรทั้งเวลา ราตรี และ สายัณห์

2. การสนทนาของเขาแล้วไปช่วยเรื่องงานที่ทำขึ้น เป็นงานเพื่อความสนุกเพลิดเพลินแก่คนในวัยและฐานะความเป็นอยู่เช่นเขา งานสโมสรรีทั้ง เวลากลางคืนและเวลาเย็น

1. ... สรีรภาพ ของประสงคฺ์กุเห็องจัก เพราะแสงแฉกจับอยู่
2. ... ร่างกาย ของประสงคฺ์กุเห็องจัก เพราะแสงแฉกจับอยู่
1. ... หลอนทุกเสียงสั้น อัสสุชุลลอทา
2. ... หลอนทุกเสียงสั้น น้ำทาคลลอทา

ในประโยคที่ 1 แสงให้เห็นถึงการเลือกใช้คำที่เรียกว่า "ศัพท์สูง" ในประโยคที่ 2 นำคำระดับอื่นมาใช้แทนที่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันจะเห็นความแตกต่างได้เด่นชัด เมื่อเรานำคำระดับอื่นมาใช้ เป็นผลให้คลายความไพเราะและขาดความสง่างาม ทำให้เสียรสในการบรรยาย และอาจทำให้เกิดความมุ่งหมายของผู้เขียนได้ การสร้างงานวรรณกรรมนั้น ภาษาที่นำมาใช้ไม่เหมือนกับภาษาที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป เป็นภาษาที่ตกแต่งแล้ว เช่นเดียวกับภาษาที่ใช้ในวรรณคดี

2. การใช้ศัพท์ทางคานศาสนา

การใช้ศัพท์ทางคานศาสนา ในที่นี้หมายถึง การนำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนามาใช้กับบริบทอื่นไม่ใช่การเขียนถึงศาสนาโดยตรง เป็นการนำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนามากล่าวพากพิง อ่างอิง เปรียบเทียบ ชี้แนะ บรรยายในสิ่งที่ต้องการจะอธิบาย

การนำศัพท์ทางคานศาสนามาสอดแทรกในงานเขียนประเภทวรรณกรรม ซึ่งเป็นงานที่สร้างความบันเทิงให้กับผู้อ่านนั้น ผู้สร้างงานนั้น ๆ จะต้องใช้ความละเอียดและพิถีพิถันมาก โดยต้องพยายามหาความเหมาะสมที่จะนำศัพท์เฉพาะนั้น ๆ มาสอดแทรกให้สอดคล้อง มิฉะนั้นจะทำให้การสื่อสารไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

คอกไม้สคเป็นนักเขียนที่มีความสนใจภาษาบาลี-สันสกฤตเป็นอย่างมาก มีความเลื่อมใสศรัทธาคอพุทธศาสนาอย่างลึกซึ้ง ทั้งยังศึกษาศาสนาอย่างจริงจังซึ่งเห็นได้จากจกหมายของเขอที่มีไปถึงสมภพว่ "หากฉันไม่มีความมั่นคงศรัทธาคอพระธรรมของพระพุทเจ้าแล้ว ฉันคงจะฆ่าตัวตายมานานแล้ว" เรื่องศาสนากับคอกไม้สคนี้มี

ความเกี่ยวพันกันมาก ในเรื่องนี้ ขวัญดี รักพงษ์ โค้กกล่าวว่า ผู้อ่านและนักวิจารณ์คนไทยเห็นค้ำยว่านวนิยายของเธอตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อมั่นในทางพุทธศาสนา วิลาศ มณีวัต ก็ชี้ให้เห็นว่าคอกไม้สคมักจะใช้พุทธภาษิตในการเริ่มต้นเรื่องหรือในแต่ละบท นิลวรรณ ปิ่นทอง กล่าวว่า คอกไม้สคคือนักเทศน์นอกเวทีซึ่งเหมือนกับเจน ออสมิน ที่เป็นนักศีลธรรม คอกไม้สคคือนักประพันธ์ประเภทอุคคมคิที่ไม่สามารถแยกพุทธศาสนาออกจากถาวรบรรยายสังคมไทย ชนบประเพณี แนวความคิด พฤติกรรมของคนไทยอันมีพื้นฐานสำคัญมาจากศาสนา ถึงแม้ตัวละครของเธอจะไม่มีพระอยู่เลย อำนวย ใน ความฉิบครั้งที่แรก เป็นตัวละครผู้เดียวเท่านั้นที่บวชเป็นพระในพุทธศาสนา แต่ก็ชี้ให้เห็นเพียงเท่านั้น พฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออกมานั้นมาแสดงภายหลังจากที่สึกจากพระแล้ว⁵

การที่นวนิยายของคอกไม้สคคตั้งอยู่บนฐานทางคานพุทธศาสนา ทั้งนี้เนื่องมาจากความศรัทธาในพุทธศาสนาของตัวผู้เขียนเอง และความมุ่งหมายในการแก่นนวนิยายของคอกไม้สคคที่ต้องการสร้างงานเพื่อมุ่งให้ข้อคิดทางจริยธรรม จึงพบว่า คอกไม้สคคมักจะนำธรรมะทางพุทธศาสนามาสอดแทรกในเนื้อเรื่องอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการเริ่มเรื่อง การขึ้นต้นบทใดนำภาษาขาสยิกเป็นหัวข้อหรือนำพุทธวจนะที่แปลแล้วมาไว้ต้นบทของแต่ละบทเช่นเรื่อง บุคิ เป็นต้น ทั้งนี้ยังมีการนำมาสอดแทรกในเนื้อเรื่องของแต่ละเรื่องได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการบรรยาย การพรรณนา อากัปกริยา ความรู้สึกของตัวละคร ฉาก เช่นเรื่อง ภูมิทิเหตุ ตอนที่สุนทรียุทธ์กับงามพิศ

ขอแนะนำอะไร เธอสู้อย่างค้ำยความหวังค้ำย แต่ ๆ ไม่ใช่ข้อย่างอื่น เธออย่าไปผูกเวรกับคนที่เขาทำให้เธอเป็นทุกข์ คิดเสียว่าเขาไม่โคแกงเอง เวรขอมไม่ระงับ ค้ำยเวร การผูกเวรจึงไม่ใช่ทางที่คนฉลาด คนค้ำค้ำจะนำมาใช้ ค้ำค้ำหนาคคนทำ ความค้ำค้ำไวกค้ำค้ำ ทอไปภายหน้าจะเห็นผล (หน้า 437-438)

เรื่อง ชัยชนะของหลวงนฤบาล ตอนที่อมราเขียนจดหมายถึงหลวงนฤบาล

⁵ ุรายจะเขียนใน Kwandee Rakpongse, A Study of the Novels of Mōm Luang Bupphā Nimmanheminda (pseud Dōkmaisot) (Ph.D. dissertation, School of Oriental and African Studies, University of London, 1975), p. 433-434.

หลักสำคัญของพุทธศาสนามีอยู่ไม่กี่เรื่อง คือสอนให้คนเป็นสุขและในการที่คนเป็นสุขใด พระพุทธเจ้าประทานโอวาทใด 3 อย่าง ในละชั่ว ประพฤติดี ห่วงใจให้บริสุทธิ์บุคคลของตนเอง แน่ละคะ ถ้าเราจะเรียนพุทธศาสนาสำหรับไปสู่นิพพาน จะต้องเรียนข้อปฏิบัติอีกมากมายสำหรับเป็นอุบายให้เดินทางถูก แต่พระธรรมของพระพุทธเจ้าแยกได้เป็นสองทางเสมอคือ ทางตรงไปสู่นิพพานทางหนึ่งกับทางที่จะหาความสุขในทางหนึ่ง (หน้า 567)

เรื่อง Romance ย้อนเรื่องจริง จวีเป็นตัวละครที่คอกไม้สดสร้างขึ้นโดยให้อยู่บนพื้นฐานทางศาสนา โดยกล่าวว่า

จวีสามารถสนทนาทางธรรมได้ก็เท่ากับทางเดินของโลกสมัยใหม่ ความฉลาดในทางนี้ทำให้เจ้าคุณนรราช มีความเชื่อถือในตัวหล่อนและความสามารถในทางการบ้านเรือน ทำให้หล่อนเป็นที่ไว้วางใจแห่งสตรีที่หล่อนเรียกว่านารคา (หน้า 61)

เรื่อง เนื่อคู่ สอดแทรกหลักธรรมในคำพูดของตัวละคร

คิดันไม่เห็นจำเป็น จูริงอยู่พระพุทธเจ้าตรัสว่า "การบริหารกายแต่พอยังมีชีวิตอยู่ไปใด คงถือเป็นหนุ่ชาติ มิฉะนั้นประทีปแห่งสังขารจะไม่ลุกเป็นเปลวไฟ ทำให้ดวงจิตเกิดกำลังแตกสลายของไฮโค" แต่พระองค์ทรงตรัสไวคยวว่า "ถ้าผู้ใดชวนชววย (หาความเริงรมย์) มากเกินไป ผู้นั้นโคชื่อว่าเป็นทาสของความอยาก" (หน้า 220)

วิชัย เรื่อง หนึ่งในร้อย เป็นผู้มีธรรมะประจำใจ

แต่พอวิชัยรู้จักว่าสิ่งใดเป็นธรรม ธรรมเครื่องให้งาม 2 อย่างคือ ชันติและโสรัจจะ ก็ปรากฏแก่ใจเขา แล้ววิชัยเป็นทั้งผู้ออกทนและออกถื่น ออกทนคือเหตุการณ์ภายนอก คือความไม่สบายกาย ออกถื่นคือเหตุการณ์ภายในคือ ความไม่สบายใจ (หน้า 537)

การบรรยายฉากในเรื่อง นิจ ที่ว่า

อูกาศในขณะนี้แจ่มใส แสงแดดอ่อน ๆ ย่นหน้าท่งเข้ามาท่งพระพุทธรูปหนึ่ง ทั้งอยู่ ณ ที่บูชา เกิดแสงสีทองเป็นประกาย ขอรอนกลืนซึ่งปักอยู่ในแจกันทั้งชววย และชววยแห่งองค์พระพุทธรูปนั้น เอนลงเล็กน้อย เห็นพระเศศุคล้ายกับคนไม่ที่มีกัญกานสาชานอมท่วงลง ทำให้หวนระลึกถึงพระพุทธองค์ทรงตรัสรู ณ ภายใตควงไม้ศรีมหาโพธิ์ (หน้า 32)

หนังสือเหล่านี้มักอุปโลกน์ให้ผูถือความพยายามหาอาชวคเป็นที่ตั้ง ซึ่งมีสมควรกับชววยไทยผู้โคชื่อวพุทธศาสนิกชนจะฟังประพฤติ เช่นวีรบุรุษของเรื่องและยกให้สตรีผูถือความรักเป็นใหญ่กวาเกียรติยศและพรหมจวีของตัวเป็นวีรสตรี (หน้า 39-40)

นิจสนทนากับหลวงชนสาร หลอนพูดเป็นกัจจวนหนักแน่นและเยือกเย็น
"หนังสือธรรมะเล่มหนึ่งสอนไว้ว่า ชายผู้มีความคิด ไม่ควรอยู่ในสถานที่สลับทาคันกับชিকা
สาว น้องสาวแม่กับมารคาคัน" (หน้า 137)

คอกไม้สักสร้างงานวรรณกรรมในแต่ละเรื่อง แฝงไปด้วยอุคมคติ ปรัชญา
ทางศาสนา จึงได้มีการใช้ศัพท์ทางศาสนาในงานมาก เห็นได้จากตัวอย่าง
ต่อไปนี้

ความตายของอนุวัตรโดยปัจจุบันทันด่วนและเป็นโอกาสมรณะเช่นนั้นยังความ
สังเวชสอใจแก่ญาติและมิตรทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง (สามชาย หน้า 510)

"ปุจฉา วิสัชนา ทำไมถึงหยุดเสียกลางคันเล่า ฉันเป็นคนตั้งใจจะฆราว
ปีหน้า" (สามชาย หน้า 91)

"คุณน้องกสัวดมจะกลายเป็นพ่อค้าหน้าเลือก คิคโถงคิคหาทางไต่ไม้ว่า
เวลาใดหรือ อย่าวิตกเลย ผมเป็นศิษย์พระพุทธรเจ้า รัฐจักรมีธนิมาปฏิปทา"
(สามชาย หน้า 131)

พระยาอภิรักษ์มณเฑาะมีอาการ เหมือนส่วนหนึ่งแห่งชีวิตรและกำลังสังฆาร
อันทรธานไปพร้อมกับชีวิตรของอนุวัตรด้วย ถึงกับความหลงลืมซึ่งไม่เคยมีในนิสัย
แม้ว่าอายุของท่านจะเข้าเขตกบัจฉิมวัย (สามชาย หน้า 510)

วันที่ 15 กรกฎาคมผ่านไป งานบุญถวายสมวารศพออนุวัตร ปุศุคคิกุล ก็พ้น
ความไปด้วย (สามชาย หน้า 517)

อันความป็นดีในการสูญไปแห่งชีวิตรของเขารอื่น ด้วยเห็นแก่ประโยชน์ตน
เมื่อเกิดขึ้นแก่บุคคลใด จักว่าบุคคลนั้นมี อกุศลเจตนา
(สามชาย หน้า 308)

รักนเก็บคำไต่ค้มเหล่านี้มาคิคอยู่หลายวัน แต่งงาน แต่งงานกับผู้หญิง
ที่เขารรักคังควงใจ อะไรเล่าที่เขาปรารณายิ่งไปกว่านี้ หากคิคเกรงมิกาคของหลอน
จะหาว่าอาจเชื่อมหรือกระทำโดยโลกเจตนา (สามชาย หน้า 579)

ก้วยขันติธรรมอันมั่นคง ซึ่งท่านมีอยู่ในใจ ท่านผู้นี้ทนมองข้ามความเยื่อหยิ่ง
ของนายชวนไปเสียได้ (ผู้ดี หน้า 325)

คุณแสบเห็นภัยในสังขารและความหลงเหน้อยหน้าในกามคุณ ความอกพน
ของเธอในทางที่ไม่ต้องกับอุคมคติแห่งพุทธธรรมก็ถึงที่สุดลง (ผู้ดี หน้า 124)

แรกที่เคียวเจ้าของบ้านนี้ไม่สนใจที่จะสั่งเท่าไคนัก แต่เมื่อคำว่า "เมียน้อย"
"เมียหลวง" "แย่งตัวเขา" "ทำเป็นเจ้าของ" "บั้นหน้าเป็นคุณหญิง" "ไม่มียางอาย"
วลา เหล่านี้กองมาไม่หยุด ก็เหลือวิสัยที่คุณแสบจะทำเป็นอุเบกขาอยู่ได้
(ผู้ดี หน้า 121)

"เชอคอมอย่างเลี้ยงสิกขาเสียแล้ว นิจเชอเข้าใจนี่นะว่าที่หมายความว่า
อย่างไร..." (นิจ หน้า 110)

อย่างไรก็ดี มารยาสครีมีอันตรายร้ายแรงนัก ถือกันมาแต่พุทธกัณฑ์จนถึง
ทุกวันนี้ (นิจ หน้า 50)

หลอนจะหลุกหลอยจากเขาไปชัวกัณฑ์ (นิจ หน้า 218)

ส่วนอมราก็ถือเอาความตั้งใจของที่สาวเป็นความนิกค้ายอัปปริสธรรมในฐานะ
แย่งสมบัติของเพื่อนมนุษย์มาเป็นของตน (ความนิกคั้งแรก หน้า 136)

ถึงกระนั้นทุกคนก็หาห่วงให้ตนเอง มนุษย์ธรรมคายังไม่พ้นจากโลกียวิสัย
ก็ต้องมีห่วงประจำตัวด้วยกัน ทุกคนจะหนีไปไหนพ้น (ความนิกคั้งแรก หน้า 473)

อมรายังคงนั่ง รู้สึกเมื่อที่จะกล่าวมธุวาทชาวนิก ๆ และประหลาดใจ
ในความถือคั้งของที่สาวหน่อย ๆ (ความนิกคั้งแรก หน้า 763)

หากผู้ใหญ่ไม่มีศีลขันธไว้เป็นทุนเดิมก็เป็นธรรมดาที่ว่าความอุยติธรรม
จะต้องเกิดขึ้น (อุยติเหตุ หน้า 261)

สำหรับจดหมายฉบับที่สอง งามพิศได้ทำการสัทธิพรหฺมฺยสุ และก่อความ
เคียดรอนแค้นทั้งบ้านคือ ลอบหยิบเศษสจากค์จากเขียนหมากคุณป้า
(อุยติเหตุ หน้า 295)

"อิทอนนี่ชิ ฌมมีอ่านาจฌมกัอัปเปหิคุณเสียเท่านั้น" (อุยติเหตุ หน้า 272)

ความระงับยับยั้งจึงไม่มีในหลอน โโลหิตอันร้อนแรงในกายตัวและกิเลสอัน
หนาอยู่ สันดานรักพาให้ถึงถึงแต่ทางแห่งความชั่ว มันหมายความว่าทางนั้นคือทางแห่งความ
สุขและนับถือตัวรวมกับความปรารถนาของตัวเป็นสรวณะอันประเสริฐ

(สามชาย หน้า 482)

ธรรมชาติของความเป็นผู้หญิงแม้ว่าจะอยู่ในปลายปฐมวัย หรือกัณมัชฌิมวัย
คำชมเชยของสามีที่ชมหญิงอื่นย่อมเป็นเครื่องชักจูงไม่มากนัก

(หนึ่งในร้อย หน้า 392)

วิชัยก็คือวิชัย หญิงหนึ่งยอมเหมาะสำหรับชายหนึ่ง เช่นนี้คือกวีวิชัยจึงมี
มุกตาคิริคักขององค์

(หนึ่งในร้อย หน้า 411)

... ส่วนนายสงคั่นก็เป็นชายหนุ่มที่จัดว่าเป็นพหูสุทร คือผู้ไต่ฟังมากและ
ไต่เห็นมาก

(หนึ่งในร้อย หน้า 222)

... หนังสือเงินจำนวน 600 บาท ความพินัยกรรมของเจ้าพ่อ สมบัติ
เหลือจากที่ไต่ให้แก่ผู้มีชื่อแล้ว ทั้งวิญญาณกทรัพย์ และอวิญญาณกทรัพย์ เป็นของฉัน
โดยสิ้นเชิง

(สามชาย หน้า 148)

"จะแสร้งใจพูดกับเพื่อนอีกคนหนึ่ง ถ้าเธอไม่รู้ตัวก็เป็นกรรมของเธอเอง
นึกเสียว่า วาสนาของเธอจะดีไต่แค่เพียงเท่านั้นก็แล้วกัน น้องเคยช่วยเธอมามากแล้ว
เธอไม่ช่วยตัวเองเสียบ้างก็ช่างเธอจะนะ จะมานั่งวิตกทุกข์ร้อนก็ผิดวิสัยสัปปุญ
จริงไหมคะที่"

(สามชาย หน้า 288)

... กล่าวมาเถิด ไม่ว่าจะความเห็นชนิดใด นิคหรือถูกวิชัยเจียหุคยฟัง
ทั้งนั้น ดูเหมือนว่ายิ่งคิดมากวิชัยยิ่งสนุกมาก จนเมื่อผู้ฟังมิไต่เว้นคนลงเนื้อเห็นพ้อง
กันว่า อุกกริมนุญชธรรมแล้ว วิชัยก็หัวเราะอย่างแสนที่จะสันอยู่นั่นเอง

(หนึ่งในร้อย หน้า 229)

พระอรธกตวิชัยเป็นชายที่ไต่อบรมใจไว้ในธรรมของสัปปุญครบตามที่
พุทธบัญญัติยกเป็นข้อสำคัญทุกข้อ ยิ่งบ้างหย่อนบ้างตามอุปนิสัย แต่ข้อที่เขารักษา
ไต่โดยหย่อนและอ่อนหัดที่สุดนั้นคือข้อที่ 7 ในหมวดคัสปรี สธรรมบุคคลมโรปรวิญญา

คุณพระยิ้ม มองคูริคา ในที่สุดก็ว่า "อักษะกิลมณานุโยค"

(อุบัติเหตุ หน้า 320)

หล่อนทอศั้วของหล่อนไว้ให้แก่อำนาจแห่งมุตพุทธกรรม สุกแต่ว่าสนาจะพาไป

(อุบัติเหตุ หน้า 519)

"หวังว่าคุณจะไม่เมื่อจังหวัดนี้เร็วนัก ผมเองเพิ่งมาถึงเมื่อเย็นวาน ยังไม่มีเวลาหาเพื่อนก็พอได้พบคุณ รู้สึกว่าเป็นลาภประเสริฐ แต่เกรงว่าคุณจะไม่อยู่เป็นเพื่อนผมนานเท่า นั้น"

(ชัยชนะของหลวงนงนยาต หน้า 287)

เวลานั้นเป็นเวลาเย็น อากาศในฤดูปลายพฤษภาคมชื้นช้ำ ใอน้ำค้างเริ่มมีบ้างแล้ว

(ชัยชนะของหลวงนงนยาต หน้า 261)

"ร่างกายนี้ไม่ใช่ของที่เรียกว่าตัวเรา นี้ แท้จริงหาใช่เราไม่ ขันธห้า ค้างหาก"

(หมองูคายเพราะงู หมอพัน... หน้า 525)

หล่อนรู้โดยสังเกตุจากหนังสือที่เขาอ่าน ว่าเขาเป็นผู้สองเสท นักปราชญ์ที่เป็นชาวตะวันตกและทั้งที่เป็นชาวตะวันออกอยู่เป็นนิจสีล

(วรรณกรรมชั้นสุดท้าย หน้า 108)

ด้วยความเห็นชอบร่วมกันทั้งบุตรและหลาน ได้มีการบรรจุศพพระยาสุรมนตรีไว้ในสุสานอันเป็นสถานที่เหมาะสมแก่ฐานะของเจ้าคุณผู้ตาย ในวันเดียวกันที่มีการบำเพ็ญกุศลสัตตมวารนั้น

(นี่แหละโลก หน้า 909)

หนังสือเหล่านั้นเพียงแต่เห็นภาพหน้าปกก็เป็นอัปมงคลแก่สายศุภฯ ครั้นอ่านดูเรื่องก็โคพบสิ่งที่เป็นอัปมงคลแก่ใจอีกกับเป็นเรื่องเรารวาคะในแกลกลา ซึ่งหญิงสาวเหล่านั้นมักอุปโลกน์ใหญ่ถือความพยายามหาอาฆาตเป็นที่คั่งซึ่งมิสมควรรกับชาวไทยผู้ใดเชื่อว่าพุทธศาสนิกชนจะพึงประพฤติเป็นวีรบุรุษของเรื่องและยกให้สตรีผู้ถือความรักเป็นใหญ่กว่าเกียรติยศและพรหมจรรย์ของตัวเป็นวีรสตรี

(นิจ หน้า 39)

คอกไม้สักเลือกใช้ศัพท์ทางค่านศาสนาได้เหมาะสมกับบริบท ศัพท์ทางค่านศาสนาที่คอกไม้สักนำมาใช้จะเป็นศัพท์ที่ไม่ยาก แม้ผู้อ่านไม่ทราบความหมายของคำที่นำมาใช้ ผู้อ่านสามารถตีความจากบริบทได้ ศัพท์ทางค่านศาสนาที่คอกไม้สักนำมาใช้ มักจะใช้เกี่ยวกับการบรรยายลักษณะทางกายภาพ เช่น มักใช้คำว่า "ปฐมวัย" "มัธยมวัย" "ปัจฉิมวัย" แทนการบอกกล่าวว่ "วัยรุ่น" "วัยกลางคน" หรือ "วัยชรา" นอกจากนี้ยังใช้บ่งบอกความรู้สึกนึกคิด อุปนิสัย อารมณ์ของตัวละคร เช่น ใช้คำว่า โลกเจตนา มุทิตาจิตต์ อุกุศลเจตนา มัชฌิมาปฏิปทา อุเบกขา อนิจจัง เป็นต้น คำศัพท์ทางค่านศาสนาบางคำเป็นคำที่ไม่ได้นำมาใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน เช่น คำว่า "บัญญัติสมวาร" "สัตกมวาร" "ปุจฉาวิสัชนา" แต่คอกไม้สักก็นำคำเหล่านี้ใส่ลงในที่ที่เหมาะสม ทำให้ผู้อ่านได้รับรสความที่ผู้เขียนต้องการ ไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย

สรุปได้ว่า การที่คอกไม้สักนำศัพท์ทางค่านศาสนามาสอดแทรกในงานวรรณกรรมของเขานั้น คอกไม้สักมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

ก. เพื่อบรรยายวิถีชีวิตของคนไทย ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อถือทางศาสนา

ข. เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นของคนไทยที่มีต่อพุทธศาสนา

ค. เพื่อต้องการแสดงความคิดเห็นบางประการของผู้เขียน ในเรื่องที่เขาเห็นว่าไม่ถูกต้องแต่เป็นที่ยอมรับ เป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติกันมานาน เช่น การมีภรรยาหลายคน เป็นต้น

ง. เพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมั่นในพุทธศาสนาของผู้เขียน

จุดมุ่งหมายเหล่านี้ ผู้เขียนได้ส่งผ่านมาทางค่านความคิดของตัวละคร การสนทนาของตัวละคร การบรรยายในสถานการณ์ต่าง ๆ การอ้างอิงจากตำราภาษาบาลี สุภาษิต วรรณคดีโบราณที่นำมาสอดแทรกไว้ในตอนเริ่มต้นบท เนื้อเรื่อง บทสุกท้ายหรือยกขึ้นอ้างโดยตัวละครทั้งหลาย ซึ่งสิ่งนี้ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว แล้วแต่ผู้เขียนจะเห็นว่าเหมาะสม⁶

⁶ Kwandee Rakpongse, A Study of the Novels of Mōm Luang Bupphā Nimmanheminda (pseud Dōkmaisot) (Ph.D. dissertation, School of Oriental and African Studies, University of London, 1975), p. 443.

3. การนำคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมาใช้ร่วมกัน

การนำคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมาใช้ร่วมกันในที่นี้หมายถึง การนำคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน โกล้เคียงกัน ให้ความหมายในทางเดียวกัน นำมาใช้ร่วมกัน

ภาษาไทยนับเป็นภาษาที่มีความหมายใกล้เคียงกันให้เลือกใช้ได้มาก แต่ละคำมีหน้าที่ มีระดับให้เลือกใช้ได้ตามกาลเทศะ คำนึงก่อนที่จะใช้ถ้อยคำแต่ละคำจำเป็นที่ผู้ใช้ต้องระมัดระวัง และพิจารณาเลือกเฟ้นอย่างรอบคอบ คอกไม้สด เป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการเลือกสรรคำ (diction) มาก เพราะการนำคำที่มีความหมายทำนองเดียวกันมาใช้ร่วมกัน ผู้เขียนจะต้องเข้าใจความหมายของคำนั้น ๆ ใ้ค้ดี ถ้าผู้เขียนไม่เข้าใจความหมายของคำอย่างแท้จริง การเลือกสรรคำมาใช้ก็จะก่อให้เกิดปัญหา เพราะในคำแต่ละคำมีทั้งความหมายตรงตัว และความหมายแฝง

ความหมายตรงตัว (ความหมายโดยตรง) (referential หรือ denotational meaning) คือความหมายที่อยู่ประจำคำตายตัว เป็นความหมายที่จะหาได้จากในพจนานุกรม

ความหมายแฝง (ความหมายโดยนัย) (connotational meaning) หมายถึงความหมายรวมกันของคำแต่ละคำนอกเหนือไปจากความหมายประจำคำ เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้สึกชอบ ไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ ตัวอย่างของคำที่มีความหมายตรงตัวและมีความหมายแฝง เช่น คำว่า "ผู้หญิง" ซึ่งปรากฏในประโยค 2 ประโยคนี้ เช่น

- ก. คุณหญิงคนนั้นสิ
- ข. คุณสุรางค์เป็นผู้หญิงเสียจริง

ในประโยค ก. "ผู้หญิง" มีความหมายตรงตัวอย่างเดียว หมายถึงมนุษย์ที่เป็นเพศหญิง และเป็นผู้ใหญ่แล้ว ส่วนในประโยค ข. มีความหมายอื่นเพิ่มเข้าไปอีกเช่น คุณสุรางค์คงจะมีลักษณะนมนวล นาทะนุดนอม บอบบาง เป็นคนช่างปรนนิบัติ คัจฉนี้เป็นคน

ความหมายแฝงนี้สำหรับคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน เพราะเชื่อมโยงประสบการณ์และวัฒนธรรมที่แต่ละคนและแต่ละชาติมีอยู่ และนอกจากนี้คำเหล่านี้ยังมีลักษณะที่ความหมายไม่คงตัว อาจเพิ่มเติมความหมายเข้าไปได้

อีกด้วย เมื่อผู้ใช้ภาษามีประสบการณ์เพิ่มขึ้น⁷

จากตัวอย่างที่พบในข้อมูลจะเป็นเครื่องสนับสนุนว่า คอกไม้สดเป็นนักเขียนที่พิถีพิถันเลือกใช้คำได้ตรงความหมาย เข้าใจความหมายของคำได้ดี

นิจหาความสัญญาที่ให้ไว้กับเธอและรู้สึกว่าได้ผลดี การที่เลิกหึงคำถามกับตัวเองว่า คนนั้นทำไมถึงเกลียดเรา คนนี้ทำไมถึงไม่ชอบเราเสียได้

(ปิจ หน้า 147)

นุขมิไค้ใช้อาการประทับกายแม้แต่ขึ้นเคี้ยว และสิ่งที่ทำให้หงษ์ไค้ไค้เคยอยู่ในประเทศยุโรปมาหลายที สิควงที่สุคนั้นคือ นุขมิไค้คักแปลง กบแต่ง แควมเคิม ควงหน้าของหลอนให้บิคแยกไปจากที่ธรรมชาติไค้สร้างสรรคมาคั่นอย

(กรรเมเก่า หน้า 29)

"ก็หนุอย่าคาคหลักความคิคของหนุให้มันตรงแนวจนเป็นไม้มรรคคักก็ถึงเวลาไค้ควรเสี้ยว ควรออม ควรเอน ก็ยอมเสี้ยว ยอมเอนมันเสียมั่ง"

(ยู่คื หน้า 518)

อากาศร้อนจคหนักขึ้น ห้องฟ้ามีคมิวลง ความรู้สึกของพระยาพลวัติาก็เข้าคู้ไปกับธรรมชาติรอมค้ว เคร่า บั้นป่วน เปล่าเปลี่ยว รันทค วังเวงในใจแล้วหวนนิกหนายค้วเอง...พระยาพลวัติ ปล่อยมือคละจากหน้าค่างโคคยแรง

(ยู่คื หน้า 252)

นางเพิ่มเป็นคคนขรรคค เกิดมาอย่างโร อุนนิสยก็คเป็นอย่างนั้น มิไค้ถูกคักแปลง คักทอน หรือเพิ่มเคิม (สามชาย หน้า 249)

⁷สุไร พงษ์ทองเจริญ, การศึกษาของภาษา Study of Language (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2519), หน้า 38-39.

รักนี้ได้รับความอึดใจ มองเห็นทางข้างหน้าแห่งชีวิตปลอดโปร่ง สว่างแจ่ม
แจ่มใส... ความมั่นหมายในอนาคตที่ จะราวริน ปลอดโปร่ง ก็ขึ้นแปร
กุดีเป็นความวิถก หว่ากหวัน ทำให้รักนี้ กุดักกุดมและกระสับกระส่าย แพบว่าจะ
หอยทอการกาวหนา (สามชาย หน้า 371)

"ที่นี้กั้วแต่เมื่อแต่งงานแล้วจะเทือร่อนนะนา แม่สงวนแกไม่หยอก นิสัย
ของแกคอย ดากมากกว่าคอยเสียม" (นิจ หน้า 7)

อนิจจา หลวงนฤบาล ก็ปี ก็เดือน ก็วัน เขาก็ยังเป็นอยู่เช่นเดิม ชื่อสัคย์
เค็กเคี้ยว มั่นคง เทียงขรรม สุจวิท โกลจากความเห็นแก่ตัว
(ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 480)

เขาผู้นั้นไค้พิสูจน์ให้หัวใจเห็นชัดและเชื่อว่า เขารักหล่อนคงคงใจ
รักอย่าง มั่นคง แน่นแน่น ยั้งยั้ง อิงไค้พบวิสาสะกับเขามอยเข้า อิงเห็นความดี
ความน่ารัก นามูซา หวีขึ้นทุกวัน (ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 486)

เมื่อหล่อนอิงคุไป ก็เห็นความบกพร่อง หลังเผลอ เหลาะแหละ ไม่จริง
ไม่จริง เคนรักขึ้นทุกที (ปีเเหละโลก หน้า 87)

ภายหลังท่านเล่าอาการภายในของท่าน ตามที่ท่านรู้สึก เมื่อเวลาที่รับ
ประทานอาหารแล้ว เล่า โคยละเอียก โคยถีด่วน โคยยึคยาว ตามอารมณ์ของท่าน
(บันทึก หน้า 33)

... เพราะเหตุนี้ จิคราจึงอ้ออั้ง อิกอิก ชักข้องใจ จิครามาพบกับภรรยาใน
วันนี้ด้วยความตั้งใจจะชวนภรรยาให้แต่งงานกับมันสื่อ
(บันทึก หน้า 121)

ข่าวดี สิ่งที่ดีกว่าดีสำหรับบุคคลหนึ่ง ๆ คือ สิ่งที่เขา คอยอยู่ หวังอยู่
อยากไค้อยู่แล้ว และไค้สมกับที่คอย ที่หวัง ที่อยากไค้ (บันทึก หน้า 138)

ภรรยาฟังพลางคิดตามไปพลาง แล้วคิดขึ้นมาด้วยความรัทถ่าหล่อนปฏิเสธ
ไม่รับเสนอของผู้ที่เจตนาจะมาซื้อตัวหล่อน ท่านมิคาจะ เสียใจ น้อยใจ และ โทมนัส
สักเพียงไหน (บันทึก หน้า 170)

ผมตั้งใจอย่างเด็ดขาดว่าจะใช้ศุภโศบาย หรืออุบาย หรือนโยบายทุก ๆ อย่างให้ตาคนนี้แก่เขาย้ำนเราตามราคาอย่างต่ำที่สุดก็ขนาดกลางที่เราจะไว้ให้จงได้
(ผู้ตี หน้า 218)

...ทั้งความสุข ความบันเทิง ความพอใจ แม้มากหรือน้อย คุณหญิงกล่าว
ว่าสามีของคุณหญิงยอมสละไค้ทั้งนั้น เพื่อเห็นแก่ภรรยา (ผู้ตี หน้า 345)

ส่วนการที่บุคคลหนึ่ง ใ้รับการต้อนรับอันดีจากสมาคมทั่วไป ย่อมหมายถึง
ความว่าบุคคลนั้นมักจะไค้ซึ่งสิ่งที่ตนประสงค์โดยง่าย เพราะความขบใจยอมนำมา
ซึ่งการให้ การมอบให้ การยกให้ การยอมให้ (ผู้ตี หน้า 95)

คุณหญิงนอนคิด คิดถึงบุคคลและสิ่งต่าง ๆ อย่างที่คนเจ็บกายใจไม่เจ็บ
แต่ก็ยอมข้ำ หุรุกโหม จนผู้เจ้าของใจจะพองให้เดินตรงทางที่ถูกต้องที่ควร ไค้ไค้
นานนักจะฟังคิด (ผู้ตี หน้า 304)

อนึ่ง อิสรภาพ เสรีภาพ สมภาพ เป็นมคิที่สูงเกินความเข้าใจของเด็ก
(ผู้ตี หน้า 421)

มันจะเสื่อมเสีย ไมตรีจิต มิตรภาพ สัมพันธมิตร อันเลิศลอยไปนักเชียวหรือ
ต้องทุกเพราะเหตุว่าเขาตาม (นี่แหละโลก หน้า 161)

"รู้จากที่ไกล ๆ นี้เอง ทำไมจะต้องถามว่ารู้มาจากไหน เรื่องมันจริงก็แล้ว
กันเถอะ แหม ใครจะนิบย่าง คนโก้ คนคิ คนวิเศษ ที่แท้ก็...อย่างเราสิไม่คู่ควร
กับ...ลูบ้านนั้น" (นี่แหละโลก หน้า 553)

หล่อนรู้ว่าความคิดเหล่านั้น มิใช่ความคิดที่เข้าลักษณะวิกลหรือวิถด
(วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 106)

...จะไค้มีการตาย การจาก การแยก ซึ่งหมายถึงการสิ้นสุดจะไค้รู้แล้ว
รู้รอกันไปที (วรรณกรรมจีนสุดท้าย หน้า 212)

ขอให้कुวงงที่แห่งแ่งอยู่เมื่อครู่ถูกมากมายเป็นकुวงงตาแสงความพิทวง
เป็นมคิจนไมกลาเชื่อตัวเอง แล้วในที่สุดก็รุ่งโรจน์ขึ้นอยู่ประหลาด कुหัวใจ
ซึ่งเตนแรงผาคโยนขึ้นในอกอันหนาปีกและสายตาซึ่งไม่มีสิ่งใดในโลกที่จะคิงคูก
หรือ ชก ลาก ถอน ไทพนไปจากที่หมายเดิมไค้ (นี่แหละโลก หน้า 465)

อารมณ์ของหล่อนั้นเล่าก็เปลี่ยนแปลงรวดเร็วจนน่าพิศวง บางคราวก็
เศร้าสร้อย เป่าเป็ดยาว ระหกระหม่อม รวากับถูกบีบคั้นทุกซอกซอมนักเท่าภูเขา ครั้น
บางคราวก็ข่มขื่น เบิกบาน รวากับผู้ที่กำความสุขอย่างยอกเยียมไว้ในมือ
(ปี่แหวะโลก หน้า 911-912)

เมื่อใจกับจิตไม่ปรองคองกัน ความกตัญญู กินรณ ระสับกระส่าย ก็
เกิดขึ้นโดยพลัน (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 459)

"ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะมนุษย์ไม่เคยเจริญขึ้นเลย นิสัยสัตว์ป่า ชอบแย่ง
ชอบข่มเหง ชอบฆ่า ชอบฟัน เคยมีอยู่อย่างไร ก็มีอยู่อย่างนั้น ชั่วแต่วิถีที่ท่านะเก้
ขึ้นหน้อย แทนที่จะกัก หรือขวิด หรือขน ก็ถืออาวุธ ปลอยอาวุธเข้าสู่กันเท่านั้นเอง"
(อุบัติเหตุ หน้า 106)

หลวงอเนกประการ ชี้แจงแก่ผู้ที่จะโดยสารเรือไปว่า เรือยนต์จะเป็น
เรือหว่ง เรือมาก พร้อมกับนั้นจะได้บรรจุคนเรือที่จะท้องทำหน้าที่ เข็น ถ่อ จุก
เรือเมื่อถึงที่จำเป็นด้วย (อุบัติเหตุ หน้า 365)

หญิงสาวเริ่มเกิดโมโห จะคอยออกไปเป็นคำที่สุกและคำสุกห้าย
(อุบัติเหตุ หน้า 590)

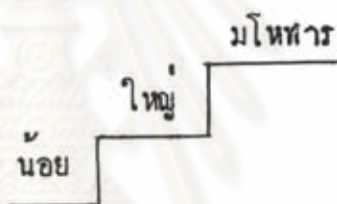
คอกไม้ส่นำคำที่มีความหมายคล้ายคลึงกันมาใช้ร่วมกันได้เหมาะสม ช่วยให้
ความหมายของคำรวมกลุ่มกัน และการที่ความหมายของคำมารวมกันนั้นจะช่วยให้
ผู้เขียนสื่อความหมายบางอย่างมายังผู้อ่านได้ดียิ่งขึ้น เป็นต้นว่า ช่วยให้ผู้อ่านได้
เข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะบอกได้แจ่มชัดขึ้น เช่น โคยละเอียก โคยถีด่วน
โคยปักยาว คอยอยู่ หวังอยู่ อยากโคยอยู่ เป็นต้น ทั้งยังเป็นการย้ำเพื่อชี้ให้เห็นภาพ
กิริยาอาการต่าง ๆ ได้เด่นชัด เช่น เข็น ถ่อ จุก ในคำแต่ละคำให้ความหมาย
แสดงการเคลื่อนที่ของบางสิ่งบางอย่างที่เคลื่อนที่ไปได้โดยมีผู้กระทำเหมือนกัน
ให้ความหมายไปในทางเดียวกัน คึงคูก ชัก ลาก ถอน ในคำแต่ละคำให้ความหมาย
คือพยายามเอาของสิ่งหนึ่งออกจากอีกสิ่งหนึ่ง คำเหล่านี้เมื่อมาใช้ร่วมกันจะเป็นการ
ย้ำให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น และในบางครั้งยังเป็นการเน้นถึงความรู้สึกนึกคิด ความ
เข้มข้นในอารมณ์ เช่น เกสียก ไม่ชอบ เสียใจ น้อยใจ โทมณัส ความสุข ความ

บันเหิง ความพอใจ เป็นกัน เห็นได้ว่าค่าแต่ละค่าที่ใช้ร่วมกันเป็นค่าที่แสดงความรู้สึกห่านองเดียวกันจึงเป็นการเน้นเพื่อให้เกิดความเข้มข้นทางอารมณ์ให้กับผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านได้รับรสนั้น ๆ ใดก็

4. การใช้คำแบบบันไดค่า

การใช้คำแบบบันไดค่า ในที่นี้หมายถึง การใช้คำเป็นไปตามลำดับชั้นเหมือนบันได จัดความคิดเป็นชั้น ๆ การจัดความคิดนี้ อาจเรียงจากต่ำไปหาสูง หรือจากน้อยไปหามาก หรืออาจเรียงจากสูงลงมาต่ำ จากมากมาหาน้อยก็ได้ เช่น

ท่านเจ้าคุณอมรวิวัฒน์มีนิสัยเป็นไทยแท้ทุกประการ สำคัญที่สุดก็คือรักความทรูทร่า โอโถงอย่างยิ่งยวด ขึ้นชื่อว่างานทั้งหลาย ไม่วางานมุงคณหรือมิใช่ ไม่วางานรื่นเริงหรืองานโศก งานสวนศิวหรืองานราชการ แมท่านผู้นี้เป็นเจ้าภาพ งานน้อยจะกลายเป็นงานใหญ่ งานใหญ่จะกลายเป็นงานมหิพาร (ยูคี หน้า 27)

เห็นได้ว่าการใช้คำเป็นไปตามลำดับชั้นเหมือนบันได ซึ่งบันไดขั้นแรกคือคำว่า "น้อย" ขึ้นไปอีกชั้นคือ "ใหญ่" และชั้นสุดท้ายคือ "มหิพาร"

การใช้คำแบบบันไดค่าแสดงสภาพ

คนสวยของพระยาคงนั้น เป็นหญิงสาวยากที่จะบอกได้ว่า สาวใหญ่ สาวกลาง หรือ สาวน้อย (ความพิศครั้งแรก หน้า 51)

ตั้งแต่เกิดมาเป็นหนูยศ แล้วเป็นเด็กชายยศ เป็นนายยศ จนเป็น หลวงชนสาร เหิงเคยทำคราวนี้เป็นคราวแรก (นิจ หน้า 160)

ในเวลาเดียวกันนี้ ทรงช่งหน้าค่างค่านตะวันออกแห่งเรือนไม้หลังยาว มีสกริหังรุ่นแก่ รุ่นกลาง และรุ่นสาว ยืนกันเป็นกลุ่ม (สามชาย หน้า 151)

ผู้ชายที่ "เก่า" หน้อยรีบเดินไปเข้าหมู่ชาย ส่วนที่ยัง "กลางเก่ากลางใหม่" ยังปนอยู่ในหมู่หญิงที่คุ้นเคย แคที่ "ใหม่" จริง ๆ นั้น ไม่ว่าจะคุ้นเคยหรือไม่ เลือกแต่ที่สวยและถูกใจ (ความพิศครั้งแรก หน้า 51)

การใช้คำแบบบันไดคำแสดงเวลา

"ตั้งแต่เกิดมาผมก็มาพบคุณนี่แหละ เป็นคนแรกที่ผมรักอย่างชีวิตจิตใจ ผม
โครักแล้ว กำลังรักอยู่ และ จะรักไปจนตาย เฝ้าวันตาย" (ความผิดครั้งแรก หน้า 114)

โลกทั้งอยู่ในกฎแห่งความแปรปรวน ในอดีตเป็นอย่างหนึ่ง ปัจจุบัน เป็น
 อย่างหนึ่ง อนาคต จักเป็นอีกอย่างหนึ่งด้วย (หนึ่งในร้อย หน้า 575)

อนิจจา หลวงนฤบาล ก็ปี ก็เดือน ก็วัน เขาก็ยังเป็น ขี้ เช่น เดิม ชื่อศักดิ์
 เค็ดเคี้ยว มั่นคง เพียงธรรม สุจริต ไกลจากความเห็นแก่ตัว

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 480)

ในเมื่อจะ ได้ แต่งงาน กับคุณสงบสมใจ แค่ว่า นอน ไม่หลับ อยู่ หลายคืน
 และ นอนหลับ ไม่สนิท อยู่ หลายเดือน

(สามชาย หน้า 50)

เรายัง บังคับ ให้ เป็น จีน เป็น อยู่ และ เป็น ไป ตามที่เราประสงค์ ไม่ได้ เสมอ
 (หนึ่งในร้อย หน้า 575)

การใช้คำแบบบันไดคำแสดงระดับ

... เริ่มแต่เหตุที่ทำให้ผม ทรมาน ความจริง แก่ หลอน ตลอด จน ความรู้ ลึก ของ
 หลอนเองซึ่ง เต็ม ไป ด้วย การ ต่อสู้ ระหว่าง ความ อายุ ความ รัง เกียจ และ ความ รู้ คุณ
 ใน ตอน ต้น ความ อึด เฝือก ของ บุคคล ที่ ใคร เสีย สละ สิ่ง ที่ ตน รัก เพื่อ ประโยชน์ แก่ คน คน
 หนึ่งคือ อิกา ของ หลอน ใน ตอน กลาง และ ความ เสีย กาย ใน สิ่ง ที่ ตน ใคร สละ แล้ว คือ
ความ มั่น เหิง หึง มวล ใน กรุง เทพา ใน ที่สุด (กรรมเก่า หน้า 176)

วไลยังจำ ความรู้ ลึก ของ ตัวเอง ใน วาระ โน้น ได้ เป็น อย่าง ที่ ความ พอใจ
ความ วิต และ ความ หะ ง ตัว แต่ เนื่อง จาก เหตุ แห่ง ความรู้ ลึก นั้น หลอน ได้
อะ ไร บาง เป็น เครื่อง ทอ บ แทน ความ แค้น เป็น เบื้อง ตน ความ อภัย เป็น
ชั้น กลาง และ ความ เปล ลา เปล ียว ใน ที่สุด (ความผิดครั้งแรก หน้า 851)

หญิงชนิดที่กล่าวนี้ วไลเคยพบ เคยชิงชังใน ตอน ต้น มัก สื แทน ใน ตอน กลาง
 และ สม เพช ใน ตอน ท้าย (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 533)

การใช้คำแบบบันไดคำแสดงจำนวน

หลอน รู้ แต่ ว่า หลอน เกลียด ร้อย เกลียด พัน เกลียด และ คอ นิ้ว ของ หลอน จะ
ไม่ ยอม ยก ขึ้น ไหว หญิง คน นี้ เป็น อัน ช า ค (สามชาย หน้า 53)

เขารู้สึกหึงอึดอัดและหึงเมื่อ ครั้นเขารู้สึกถึงความรู้สึกนี้ ก็เกิดความอยาก หัวเราะตัวเองนึ๊ก ๆ เคืองตัวเองน้อย ๆ และสงสัยตัวเองเป็นส่วนมาก ว่าเหตุผลใดคนจึงหวนมาเอาใจใส่อาศัยอวรณ์ในใจถึงเพียงนี้

(ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 253-254)

ดอกไม้คำใช้คำแบบบันไดคำ เพื่อเสนอแง่คิดโดยอธิบายจากจุดเริ่มต้นจุดหนึ่ง แล้วให้พลังความสำคัญขึ้นตามลำดับ โดยให้ความหมายของคำเพิ่มขึ้นจากจุดหนึ่งไปสู่จุดหนึ่ง หรือบางครั้งก็กลับกันโดยลดความหมายของคำจากจุดหนึ่งลงมาสู่จุดหนึ่ง การใช้คำดังกล่าวบ่งบอกรายละเอียดทางกายภาพของตัวละครให้ผู้อ่านได้เห็นภาพไปตามลำดับอีกทั้งช่วยบ่งบอกปริมาณความรู้สึกและเวลาที่ตัวละครแสดงกิริยาอาการต่าง ๆ ใด ๆ ใด ๆ เป็นการเร้าความสนใจของผู้อ่านให้เข้มข้นขึ้น

5. การใช้คำซ้ำ

การใช้คำซ้ำนั้นเป็นกลวิธีอย่างหนึ่งในการนำภาษามาใช้เพื่อการสื่อสาร เพราะคำซ้ำนั้นช่วยให้เข้าใจความหมาย ช่วยในการสื่อความหมาย ในงานวรรณกรรม จะปรากฏให้เห็นการใช้คำซ้ำซึ่งผู้เขียนต้องการให้ช่วยสื่อความหมายไปยังผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจงานเขียนของเขาได้ละเอียดขึ้นถูกต้องขึ้น

คำซ้ำเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ในภาษา ทำให้เรามีคำใช้ในภาษาเพิ่มขึ้น ช่วยให้การสื่อสารตรงกับจุดประสงค์มากขึ้น คำซ้ำนี้ บรรจบ พันธุเมธา ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ลักษณะภาษาไทย ว่า

คำซ้ำ คือ คำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไปกับคำเดียวเพียงคำเดียว จึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ มีความหมายใหม่ห่างไกลเดียวกับคำชอน ต่างกันก็แค่ว่าคำซ้ำใช้คำคำเดียวกันชอนกันเท่านั้นและเพื่อให้อ่านว่า คำที่กล่าว 2 ครั้งนั้นเป็นคำซ้ำ ไม่ใช่คำเดียว ๆ เรียงกัน จึงต้องศึกษาคำหมายกำกับไว้ในภาษาไทย ใช่ไม่ยอมยกแทนคำหยาบที่ซ้ำกับคำคุณ (ยอมยกแปลว่าค ไม่ยอมยกจึงใช่สำหรับคำซ้ำที่มาจากเป็นคู่ ๆ กันเท่านั้น หากมีไว้แทนคำอื่น ๆ ที่มีเสียงเดียวกันทุกคำไปไม่) หากไม่ใช่ไม่ยอมจะทำให้สังเกตยากกว่า คำใดเป็นคำเดียว คำใดเป็นคำซ้ำ เช่น ชาวนาใส่เสื้อคำคำคานา หรือพูดพูดไปอย่างนั้นเอง (พูดไม่ใช่คำซ้ำ)⁸

⁸บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519), หน้า 102-103.

คอกไม้สกนาคำขำมาใช้ในงานเขียนเช่นกัน คำขำที่คอกไม้สกนนิยมนำใช้คือ คำว่า "นิก ๆ...หนอย ๆ" ตัวอย่าง

... เพราะตั้งแต่หล่อนเติบโตใหญ่ขึ้นมาแล้ว คุณเหมือนจะไม่มีใครเห็นหรือรู้ว่า องค์กรองให้ เคื่องนิก ๆ รำคาญหนอย ๆ และสงสารมาก คุณเมี้ยนจึงว่า...

(หนึ่งในร้อย หน้า 772)

สงสารลูกที่รบเร้านิก ๆ หึ่งในการประคิมรุ้ของหล่อนหนอย ๆ

(สามชาย หน้า 64)

หล่อนมีกิริยาเอียงอาย หลบตานิก ๆ ค่อนหนอย ๆ ก็น่าจะเป็นเพื่อนแก่ เหงาไค้เป็นครั้งคราว

(สามชาย หน้า 95)

ครันถึงยามหล่อนโศกจนถึงซีกซึก ลักษณะและท่วงทียิ่งตองคาเขาหนักขึ้น เวทนานิก ๆ อยากราบความจริงหนอย ๆ (สามชาย หน้า 305)

เขาถามอีก ค้วยน้ำเสียงแสดงความเป็นน่อยนิก ๆ พิศวงหนอย ๆ

(สามชาย หน้า 451)

หึ่ง 4 คนมีสีหน้าและท่าทางแสดงถึงความสิ้นแก่นปาน ๆ กัน พิศวงนิก ๆ รำคาญหนอย ๆ

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 182)

วโลร้องขึ้นรู้สึกใจสันนิก ๆ และชันหนอย ๆ (ความฉิบครั้งแรก หน้า 116)

"คนสวยสมย์อิเหนา" ฉวีรำหึ่ง ยิ้มอย่างชันนิก ๆ ขวางหนอย ๆ ไม่ทอบ ว่ากระไร สมนปรารภค่อไป

(Romance ขอนเรื่องจริง หน้า 141)

โศจกรรมองคุณจากนี้ค้วยความรู้สึกประหลาดใจ นิกขวางนิก ๆ และ ชันหนอย ๆ ที่คุณหญิงทำตัวเป็นผู้มีอำนาจปานนั้น (เนื้อคู่ หน้า 200)

นิสัยของท่านเป็นคนไม่ชอบปรับทุกข์ให้ใครฟัง ไม่ว่าเรื่องอะไร ท่านทุก ใเห็นเป็นของซ้ำไปเสียหมด ถึงในจดหมายที่แม่เล่าให้ฟังนี้ส่วนวนไม่เป็น จคหมายปรับทุกข์เลย เขียนเหมือนกับเล่าเรื่องที่บ้า ๆ ที่ไม่ควร เป็นก็ เป็น เป็นเรื่องที่ท่านเห็นทุเรศนิก ๆ นานันหนอย ๆ แต่ไม่รู้จักทานค้ถึงใครว่า มันไม่ใช่เรื่องที่จะหัวเราะเลย (บุคิ หน้า 171)

ปิดหวังนึก ๆ โลงใจน้อย ๆ ในการที่เจ้าคุณไม่ยอมรับการบอกล่าของ
คุณหญิง วิมลสิมแสดงความรักคุณในไมตรีจิตที่เจ้าคุณแสดงต่อน้องชายของตน
(ผู้ดี หน้า 390)

เขารู้สึกหึงอึดอัดและเบื่อ ครั้นเขารู้สึกถึงความรู้สึกนี้ ก็เกิดความอยาก
หัวเราะของตัวเองนึก ๆ เคืองตัวเองน้อย ๆ และสงสัยตัวเองเป็นส่วนมาก
(ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 253)

แท้จริงเป็นสีหน้าแสดงความรู้สึกตรงกึ่งใจ แซ่มชื่นนึก ๆ หงุดหงิดน้อย ๆ
(ชัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 263)

อายนึก ๆ น้อยใจน้อย ๆ มีความโกรธเจืออยู่ด้วย (นี่แหละโลก หน้า 306)

สงสัยนึก ๆ ว่าคาญน้อย ๆ (นี่แหละโลก หน้า 310)

เห็นชัมนึก ๆ สนุกน้อย ๆ (นี่แหละโลก หน้า 676)

คอกไม้สกลใช้คำซ้ำในคำว่า "นึก ๆ...น้อย ๆ" ก็เพื่อสร้างตัวละครให้เกิด
ความสมจริงทางค่านกิริยาอาการและทางค่านอารมณ์ ช่วยให้ผู้อ่านเห็นกิริยาอาการ
ของตัวละครที่แสดงออกมาเด่นชัด เช่น หลบตานึก ๆ ค่อนหนอย ๆ ทำให้เข้าใจ
อารมณ์ของตัวละครได้ละเอียดชัดเจน เช่น เป็อนหนายนึก ๆ หิศวงหนอย ๆ เป็นต้น
นับว่าเป็นลักษณะหนึ่งที่แสดงให้เห็นความประณีตบรรจงในการสร้างงานของคอกไม้สกล

6. การใช้คำซ้อน

บรรจบ พันธุเมธา กล่าวว่า

คำซ้อน (บางที่เรียกว่า คำคู่) คือคำที่มีคำเดียว 2 คำ อันมีความหมายหรือ
เสียงคล้ายกัน โกลเสียงกัน หรือเป็นไปห่านองเดียวกัน ซอนุเขาคูกัน เมื่อซอน
แล้วจะมีความหมายใหม่เกิดขึ้น แม้วางคำความหมายจะไม่แปลกไปกวาความ-
หมายเดิม (คือความหมายของคำเดียวแต่ละคำ) มากนัก แต่ก็ต้องมีความหมาย
และที่ไรต่างออกไปบาง⁹

⁹บรรจบ พันธุเมธา, ลักษณะภาษาไทย, หน้า 81.

ดอกไม้อ่อนนุ่มคำซอณาใจในงานวรรณกรรมเพื่อต้องการช่วยในสื่อความหมายให้ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนทั้งยังให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ดังตัวอย่าง

ประสิทธิ์ท้าววิชัยเข้าไปทางเฉลียงน้อยหลังห้องเจ้าของบ้าน ล้วงท่อกระซิบห่อเล็กออกจากกระเป๋าเสื้อนอกอย่างร้อนรุ่มร้อนรน และโดยร้อนรุ่มร้อนรนเช่นเดียวกัน เขาแก้ท่อกระซิบภาพฉายขนาด 2 นิ้ว จำนวนสามแผ่นส่งให้วิชัย

(หนึ่งในร้อย หน้า 333)

คุณลัทธิเป็นอกหัก เสียแรงบันยคมั่นศักดิ์ บันไม่บันมือ จะเป็นนายคน
หึงบ้าน (สามชาย หน้า 153)

แสงจันทร์อันแจ่มจ้า เสียงพูดของเขาซึ่งมีหัวเราะแถมอยู่ตลอดเวลา
แสดงว่าเขาสนิทกันด้วยความชื่นบานร่าเริง (นี่แหละโลก หน้า 653)

เขามีแต่ผู้ชายไปหาผู้หญิง นี่ผู้หญิงแรมมาหาผู้ชาย เกิคมารั่วพ่อชั่วแม่
ซ้ำไม่เคยเห็น (สามชาย หน้า 154)

อ่านวยครองแล้วครองเอา สุกฤษฎีสุกศิก ที่จะบ่อนผัน จึงได้แก้กัมหนานิ่ง
(ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 657)

เมื่อไครทราบเรื่องจึงตุดจิตตุดใจยิ่งขึ้นจนเคียวนี้
(คีตรของเจ้าหลอน หน้า 24)

"เจ้าคะ" นางโฉมรับ "เมื่อคิดนึกกลับจากกรุงเทพฯ ใหม่ ๆ ถ้าพบกับ
คนเมืองนี้แล้วหาเสียงเป็นคนกรุงเทพฯ ละก็ เธอหัวเราะว่าคักจิริตไปอยู่กรุงเทพฯ
ชั่วครู่ชั่วคราวแล้วก็คักเสียง (Romance ซ่อนเรื่องจริง หน้า 103)

"ให้ลงรากลงแคงตาย ให้ฟ้าผ่า ก้าวไปนี่ให้ชรมีสุม" (1/500 หน้า 289)

"เอ้า... เข็นชื่อเสีย แล้วโหลิเวรอโหลิกรรมกันที"
(นิจ หน้า 215)

"ฉันนะไม่รู้เป็นยังไง สงสารแต่คุณหญิงล้วนคนเคียว โถ เสียงลูบมาจะไป
นิกหรือว่าโคขึ้นไปห่านอกอกนอกใจ" (นี่แหละโลก หน้า 579)

"ผมไม่ได้เชื่อ" สุทัศน์คันเสียงแข็งเหมือนกัน "ผมปรารถนาเท่านั้นเอง ก็เมื่อเป็นคู่หมั้นคู่รัก ผมก็เห็นมันผิดวิสัยที่จะอยู่กันอย่างไม่มีอะไรกันเลย"

(อุบัติเหตุ หน้า 502)

...ถึงกระนั้นประสมผู้มีฐานะเพียงลูกจ้าง มีสิทธิ์อะไรที่จะมาว่าหลอนมีใครบ้างที่ไม่ชื่นชมและหยิ่งในเมื่อรู้ตัวว่ามีความงามพร้อมบริบูรณ์น้อยหมิ่นน้อยหนา ในทันคนจะค้นพบเพียงคนหนึ่งเป็นอย่างมาก (ศัตรูของเจ้าหลอน หน้า 93)

"...ป้ายังจะใจจิกใจจ่ออยู่ที่เขาอีกหรือ ป้าอาจจะสปอร์คพอที่จะคิดว่าไหน ๆ ก็ไม่ได้เขาแล้ว ช่วยให้เราได้รับความสุขอยู่กับลูกเป็นปกติเหมือนผู้หญิงทั้งหลายเด็ก อย่างนี้บ้างไม่ได้หรือ" (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 168)

ถ้าอย่างนั้นแกละก็ว่าไม่ได้เพราะแกออกจะมีสตางค์ ถึงจะไม่มันบ่มเหมือนเขา ก็พอมีกองทุนกองสินไม่น้อยเกินไป (หนึ่งในร้อย หน้า 115)

2 สามภรรยา ไก่มาอยู่เป็นหลักแหล่งในเรือนเล็ก ๆ หลังหนึ่งที่ถนนศรีเพชรรื่นรมย์สมสุข อยู่ด้วยกันเพียง 2 อาทิตย์ ครั้นแล้วเรื่องร้ายอันน่าหวาดเสียวก็เกิดขึ้น (กรรมเก่า หน้า 124-125)

"ตัวบุคคลไม่ชนะใจองงค์ไถ่กาย ๆ ทรอกคะ แต่ความดีในตัวบุคคลนี้แหละองงค์เห็นแล้วก็รักจับจิกจับใจ" (หนึ่งในร้อย หน้า 701)

ศัลยาและยุพาได้ไปเที่ยวด้วยกันโดยประการถกัถแล้ว สามครั้งในระยะเวลาเกินกว่า ๆ ทั้งสามครั้ง หลอนไ้รับความบันเทิงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้มิใช่ว่าหลอนไ้เที่ยวอย่างแปลกประหลาดหรือพิสดารอย่างไร ความบันเทิงของหลอนไ้เกิดจากการที่ไ้เพื่อนเที่ยวเป็นผู้มีความคิดเห็นสอดคล้องตอกกันทุกคานทุกเหลี่ยม (นี้แหละโลก หน้า 677)

คำช้อนเป็นคำที่พบเห็นเป็นประจำ เพราะนับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทย คนไทยเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน ดังนั้นในการทูลจาจึงมักทูลให้สอดคล้องกัน แต่ในความสอดคล้องนั้นยังมีความหมายแฝงอยู่ เมื่อนำคำช้อนมาใช้ในงานวรรณกรรม จะช่วยให้งานวรรณกรรมนั้นสมบูรณ์แบบมากขึ้น เป็นต้นว่า ทำให้คำพูดของตัวละครสมจริง ช่วยบ่งบอกอารมณ์ของตัวละคร เช่น จับจิกจับใจ รื่นรมย์สมสุข เป็นต้น อีกทั้ง

ช่วยบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความสมจริง

7. การเล่นคำ

การเล่นคำ คือการใช้คำในความหมายต่าง ๆ เท่าที่จะเป็นได้ กวีไทยนิยมเล่นแบบนี้อยู่มาก ถือว่าเป็นการแสดงฝีมือของผู้ประพันธ์ ซึ่งอาจเล่นเป็นลักษณะกลหรือหลักแพลงให้เกิดจังหวะพริ้งพราว มีเสียงกระทบให้จังหวะความไพเราะรื่นหู¹⁰

การเล่นคำ ในที่นี้หมายถึง การนำคำมาใช้ในลักษณะที่ต่างออกไปจากที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป ในวรรณกรรมของคอกไม้สด มีการเล่นคำหลายลักษณะด้วยกันได้แก่

- 7.1 การ เล่นคำโดยการซ้ำคำ และกลุ่มคำ
- 7.2 การ เล่นคำโดยการ เปลี่ยนตำแหน่งของคำ
- 7.3 การ เล่นคำโดยการนำคำซ้อนมาแยกใช้เป็นคำเดี่ยว

7.1 การเล่นคำโดยการซ้ำคำและกลุ่มคำ ในที่นี้หมายถึงการนำคำกลุ่มคำนั้น ๆ มากล่าวซ้ำอีก คือตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป

การซ้ำคำเป็นศิลปะการแต่งอย่างหนึ่ง กวีนิยมซ้ำคำเมื่อต้องการย้ำความหรือชี้ให้เห็นว่าสำคัญหรือต้องการให้เห็นว่าการกระทำนั้นติดต่อกัน หรือต้องการให้เห็นว่าเป็นภาพเคลื่อนไหวเรื่อย ๆ¹¹ ยาชอมไค้กล่าวถึงการซ้ำคำว่า

ขอเตือนเรื่องการซ้ำคำกัน ภาษาก็เหมือนกับคนตรี บางทีซ้ำเพื่อความไพเราะแต่โดยทั่วไป ไปซ้ำเอง ซ้ำไม่รู้ตัว ไม่เพราะเลย... แต่คำซ้ำที่ตั้งใจซ้ำมีชื่อยกเว้น ๓ อย่าง "ควยควยที่เฟามองคนัน คุยมือถือแกวเหวและบางครั้งควย ๒ หนึงอื่นที่อยู่ชาง" การใช้ควยโดยตั้งใจไม่ใช่สะเพร่าใช่เบื้อย ๆ ไปยอมให้ความแนบและไพเราะ¹²

¹⁰ ล้อม เพ็งแก้ว, วายุเวียงวรรณคดี พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ : อักษรสยาม-การพิมพ์, 2522), หน้า 54.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 50.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 54.

ในงานวรรณกรรม การซ้ำคำเป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้สร้างงานวรรณกรรมนิยมนำมาใช้ การซ้ำคำนี้ถ้าผู้เขียนเป็นผู้มีทักษะ รู้จักเลือกในการที่จะซ้ำคำในที่ที่เหมาะสม สิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อมายังผู้อ่านก็จะบรรลุผล แต่ถ้าซ้ำมากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เพราะแทนที่จะเป็นวิธีช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ก็จะเป็นการสร้างความเบื่อหน่ายหรือลดความสมบูรณ์ในงานเขียนนั้น

ในงานวรรณกรรมของคอกไม้สดมีปริมาณการซ้ำคำอยู่มาก แต่การซ้ำคำของคอกไม้สดมีหลักเกณฑ์เป็นระเบียบแบ่งได้เป็น การซ้ำคำหลัก (อันประกอบด้วย คำนามและคำกริยา) การซ้ำคำแทน คำขยาย คำเชื่อม การที่เรียกชื่อคำครั้งนี้เรียกตามหลักไวยากรณ์ของ นววรรณ พันธุเมธา ที่กล่าวเรื่องการจำแนกคำตามหน้าที่ในการสื่อสารออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ 6 หมวด คือ

1. คำเรียก-ร้อง เป็นคำที่ผู้พูดแสดงอารมณ์หรือเรียกผู้ฟัง มักเปล่งออกมาตามลำพัง ไม่ต้องมีความสัมพันธ์กับคำอื่น
2. คำหลัก เป็นคำสำคัญที่ผู้พูดไขบอกเนื้อความซึ่งสื่อสารไปยังผู้ฟัง
3. คำแทน เป็นคำที่ชี้แทนคำหลัก
4. คำขยาย เป็นคำที่ช่วยขยายคำหลักและคำขยายด้วยกันเองให้มีความหมายชัดเจน
5. คำเชื่อม เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหลัก ระหว่างคำหลักกับคำขยาย หรือระหว่างคำแทนกับคำหลัก
6. คำเสริม เป็นคำเสริมเข้าไปในประโยค ช่วยแสดงท่าทีของผู้พูดและความสัมพันธ์ของผู้พูดกับผู้ฟัง¹³

การซ้ำคำหลัก คำหลักคือคำสำคัญ ไขบอกเนื้อความซึ่งผู้พูดสื่อสารไปยังผู้ฟัง คำหลักมี 2 ประเภท

¹³ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527), หน้า 3.

1. คำนาม
2. คำกริยา

คำนาม คือ คำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม แบ่งได้เป็น 2 ชนิดดังนี้

1. คำนามสามัญ คือคำที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป เช่น คน จิตใจ ความรัก การต่อสู้
2. คำนามวิสามัญ คือคำที่หมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น บังอร กาญจนบุรี รักเร่ ¹⁴ ทุบ

คำกริยา คือคำที่ใช้แสดงอาการหรือสภาพ หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ¹⁵

การเข้าคำหลัก ในที่นี้ก็คือ การเข้าคำนามและคำกริยาและการเข้าคำนามนั้นเป็นการเข้าห้คำนามสามัญและคำนามวิสามัญ

การเข้าคำหลัก

การเข้าคำนาม

กรรม

"อพิโซ! ผู้ชายหนอผู้ชาย กรรม กรรม กรรมของเราเอง"

(สามชาย หน้า 459)

ทหาร

...ส่วนตัววิชัยรักทหาร รักความเป็นทหาร และรักการเป็นทหาร ตลอดจนเครื่องแบบทหาร ตั้งแต่แรกรู้ความ (หนึ่งในร้อย หน้า 35)

¹⁴ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 4.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 6.

บ้าน

ที่ขจรพรหมที่ไม่ทิ้งปรารภณา ขึ้นบนถนนและบนสนาม วิชัยจึงถอนทิ้ง รั้วสังกะสี
ที่บุหง วิชัยจะเปลี่ยนเสียใหม่ บ้าน บ้านของบิดา บ้านของเขาเอง ในที่สุดเขาก็ได้
กลับมาอยู่บ้าน วิชัยยืนยันคำวาทด้วยความรู้สึกเป็นสุข (หนึ่งในร้อย หน้า 54)

วิมล

...จะเป็นไปได้เที่ยวหรือที่เขาจะเบนเข็มแห่งการเลือกไปสู่วิมล แล้ว
วิมล วิมลนะวิมล วิมลคนนี้ไม่ว่าพบกับสุกใจที่แห่งใด เวลาไหนวิมลคนนี้ก็คอยแผ่รัศมี
บังสุกใจมิให้มีโอกาสฉายแสงขึ้นเสียเลย (บุคิ หน้า 62)

สุกใจ

จงรักไถ่คุ้มเคียงกับใคร เขานั่งลงเคียงสุกใจมิใช่หรือและ...ตลอดเวลา
เขาไถ่คุ้มอยู่ในที่เคียงกัน ทุกกับสุกใจ ปืมกับสุกใจ ยอสุกใจจนแม่ม้าว ๆ
ลูกคุณหญิงสารภีแลมาทางสุกใจไม่หยุด ทั้งเมื่อสุกใจเกิดความรู้สึกซอซอกเห็น
แลนไปทีห้องรับประทานอาหาร เพื่อจะรู้ว่าเจ้าคุณลุงชมชื่นในเรื่องอะไร
จงรักก็ยังลุดตามไปควย (บุคิ หน้า 59)

อุกม

"อุกมต้องไปหาวิชาสำหรับเลี้ยงตัว และเลี้ยงคุณเล็กในอนาคต คุณเล็ก
ไม่คิใจหรือ อุกมกลับมาแล้วจะได้มีบ้านอยู่ของเราเอง อุกมไปแล้วไม่ใช่จะไปเลย
อุกมกลับมาหาคุณเล็กอีก เขอรักอุกมต้องคอยอุกมนะ..." (บุคิ หน้า 69)

ช่างจีน

ร้านตัดผมไม่ต่ำกว่า 3 ร้าน ช่างจีนเป็นผู้ตัด ร้านทำฟันใหญ่โตสะอาด
ช่างจีนเป็นผู้ทำ ร้านถ่ายรูปกรีกกรีนด้วยภาพถ่ายในท่าที่เก๋และหรูของหนุ่มสาว
ชาวไทย ช่างจีนเป็นคนถ่าย (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 89)

บาป

...บาปใหญ่ บาปจริง ๆ บาปแน่ (นี่แหละโลก หน้า 480)

จริก

เมื่อก่อนจะออกจากที่ทำงาน เจ้าหล่อนไคร้ราลาเพื่อนของเจ้าหล่อนควัย
จริกต่าง ๆ มีทั้งจริกงอน จริกอาย จริกปราโมทย์ จริกอาลัย (บันทึก หน้า 17)

คุณยาย

หล่อนนั่งอยู่กับคุณยาย ช่วยทำงานที่คุณยายทำ พุทกับคุณยาย เมื่อคุณยาย
พูดควัย รับใช้คุณยายในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่าที่คุณยายแสดงความต้องการ...
(บันทึก หน้า 266)

สวน

คุณอ่านวยปรารภว่า อัมพรจะเป็นกำลังของป่าไค้อย่างดี ทั้งในสวนจิกใจ
สวนควั สวนการงาน (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 727)

การชำค่ากริยานึกถึง

...นึกถึงคุณพระ นึกถึงมิตามารคา นึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์
(บุพเพสันนิวาส หน้า 202)

ค่า

สามโคกเข้ามาช่วยพักไฟ ลูกเขยช่วยหั่นผักชี ส่วนผู้คอยยกช่วยส่งเสียง
เร่งแม่ครัวค่าลูก ค่าครก ค่าเขียง ค่ามีด ค่าหมู ค่าदान เสียงค่าง ๆ ผสมกัน
อีกทีกั้งหนึ่งห้องครัวจะถล่มทะเลาย (หนึ่งในร้อย หน้า 85)

กุ

อีกคนหนึ่งเอาอะไรไม่ได้สักอย่าง คีแก่ขับรดเที่ยวไค้วิ่งโชน ๆ คบแต่
เพื่อนผู้ชาย ไปไหนต้องมีองครักษ์ตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป แล้วกุควั กุคา กุปาก ป้ายคั
สี่เข้าไว้ราวกับกุคู้ กุเลื้อที่หล่อนใส่ ไม่ใส่เสียเลยก็รู้แล้วไป (หนึ่งในร้อย หน้า 394)

ทุก

เมื่อพี่ชายอยู่ในสวน เขาก็ตามเข้าไปที่ในสวน และกุเหมือนจะไค้ ทุก
ทุก ให้พี่ชายฟังอยู่ตลอดเวลา (หนึ่งในร้อย หน้า 537)

บิง

นิสัยของเธอเป็นคนบิง บิง อยู่กับการงานภายนอก บิง อยู่กับความศิกภายใน
(สามชาย หน้า 35)

เอ็ก

แต่จุงนางสาวย้อยไม่เคยคิดว่าการทุกให้โทษเราเพราะเหตุผู้ฟังนั้นอย่างไร
ตั้งแต่นางสาวย้อยเป็นโรคชาง เอ็ก ทุกกับแม่ก็ เอ็ก กับทานที่หูกก็ เอ็ก กับ
"คุณ" ก็ เอ็ก กับเจาคณก็ เอ็ก กับคุณพระนายก็ เอ็ก ทานผู้หญิงใหญ่สมณนาม
นางสาวย้อยว่า "อึ่เตียวหุย" มีแต่คุณนายสงุมคนเคียวเท่านั้น ที่นางสาวย้อย
ไม่เคย เอ็ก เพราะวาหลอนไม่เคยทุกควยแมค้ำเคียว (สามชาย หน้า 51)

สิม

เมื่อมีแอลกอฮอล์เป็นเครื่องบำรุงขวัญ มีความยั่วชวนเป็นเครื่องเร้าใจ
อนุวัตรก็กระเริงไปในความสุข สิม ทัว สิม ฐานะ สิม เกียรติคุณตลอดจนชื่อเสียง จำได้
แต่ความมันเหิงเฉพาะหน้า (สามชาย หน้า 492)

คิก

สักคานั่งจมอยู่กับแก้อี คิก คิก คิก คิก วาครูปรอยพยายามท จะสำเร็จลงได้
ก้วยวิธีใด คิก แล้วจึงออกจากบ้านไปอาศัยเครื่องโทรศัพท์ที่ร้านเงินชายข้าวสาร
เรียกปลาตัวเชื่องให้มาหา (สามชาย หน้า 486)

วาก

"ข้อสำคัญที่สุด" วิมลคอมแกมหัวเราะ "ฉันไม่ต้องการกระดิกมือ วาก ปาก
วาก คิ้ว วาก คี้นเหมือนเธอ" (บุคิ หน้า 8)

ปดอยใจ

วิมลกล่าวเพื่อ ปดอยใจ ปดอยใจ เขา แล้ว ปดอยใจ ทัวก้วย เพื่อแก้ความ
เศร้าสลดที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด (บุคิ หน้า 252)

สะอื้น

วิมล สะอื้น สะอื้น สะอื้น อยู่มิรู้ว่านานเท่าไร (บุคิ หน้า 260)

ปลุกปลอบ

เวลาเข้าคุณแสตองปลุกปลอบให้หลอนแข็งแรงใจบวิโลก เวลาเย็นเชอต้อง ปลุกปลอบให้หลอนลงเดินเล่น ชมนกชมไม้ หรือมีฉะนั้นก็ชวนไปนั่งรถเที่ยว เวลา กลางคืนก็ต้องปลุกปลอบให้หลอนหยุดคคคถึงคูรัก (ผู้ตี หน้า 502)

ไร่

...แต่ทว่าสิ่งที่มีคามารคาเรียกร้องกับเขานั้น ไร่ทั้งเหตุและผลอันสมควร ไร่ทั้งความยุติธรรมและไร่ทั้งประโยชน์ อำนวยไค้คคถึงข้อนี้แล้ว มันใจว่าเขาไค้ทำ สิ่งที่ชอบไม่ใช่สิ่งที่ผิด (ความผิดครั้งแรก หน้า 786)

สิ้น

สิ้นความยินดียินดีในตัวเอง สิ้นความรักในงานที่เคยทำ สิ้นความนิยม ชมชื่นในทรัพย์สมบัติที่เคยให้ความสุข สิ้นสนุกในความสนุกทั้งหลาย สิ้นไมควิในเพื่อนฝูง สิ้นอาศัยในยศศักดิ์ชื่อเสียง (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 23)

รู้

"อ้อ! เขารู้จักพอใจกับความรักในกระท่อม รู้อยู่ รู้ออก รู้ทน แต่ถ้าเชื่อ เป็นคนที่เคยทนมาก่อนแล้ว เขาก็ไม่เคยคร้อนไช้ไหม..." (นับวัน หน้า 384)

กว้าง

หลวงนฤบาลน่าจะกว้างตัว กว้างฐานะ กว้างเกียรติมาไม่ไค้ถึงปานนี้ (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 681)

มี

สาอะไรกับเด็กหนุ่มอายุ 18 ปี มีวัยอันยังไม่เจริญเต็มที่ มีกำลังอันยังไม่อยู่ตัว มีการศึกษาที่ยังไม่บริบูรณ์ และมีความคิดที่ยังวอกแวก (ไฟ หน้า 250)

เป็น

"หนูจะคองเป็น "คุณ" อยู่ในบ้านที่คนในปกครองทั้งรักทั้งกลัว จะคอง ให้ชื่อเสียงของหนูหอมฟุ้งไปไกล ๆ เป็นสิริมงคลแก่ตัวของหนูเอง เป็นเกียรติยศ เป็นความชื่นใจของหนูเองค้วย" (ผู้ตี หน้า 20)

เจ็บ

พระอรชคตี่า ทรงตัวขึ้นทรง เจ็บนอก เจ็บใน เจ็บยิ่ง จนขาไปหมก
หิ้งตัว สุกกำลังที่จะทนบั้นนึ่งก่อไปได้ จึงเคินหือกมารคาไปเสียดันที่
(หนึ่งในร้อย หน้า 627)

รัก

"คนอะไรเกิดมาไม่รู้รัก รักตัว รักชื่อ รักหน้า ผมบอกแล้วว่าเขามั่งมี
กว่าเรามาก มีหน้ามีตากว่าเรามาก เขาจะมาชอบอะไรกับเรา..."
(สามชาย หน้า 523)

ทน

ภายหลังที่ได้พากเพียรอดทนมาเป็นนักหนา ทนในความโกรธ ทนใน
ความหึง ทนในความระแวง ทนในความริษยา ทนทั้งหมดเพื่อความสำเ็จในวันหน้า
(สามชาย หน้า 465)

ขัง

อนุวัตรไม่อาจหายใจหลอนไคว่า หลอนขังในการที่จะแต่งงานกับเขาหรือ
ไม่และถ้าแม้ว่าหลอนขังแล้ว หลอนขังเพราะนึกถึงความสุขของเขาโดยแท้จริง หรือ
ขังด้วยความริษยา หรือขังเพราะว่าหลอนจะรักเขาไม่ไคว่เสียทีไคว่
(สามชาย หน้า 392)

ชอบ

ในฐานะที่เป็นพี่ใหญ่ของน้องหญิงที่สมรสแล้วถึงสามนาง บุพยาย่อมจะรู้ว่า
เรื่องรักเป็นเรื่องที่มีมนุษย์ เว้นแต่ผู้ชราและผู้ที่ถูกมุ่นในวิชาชั้นสูงชอบฟัง ชอบดู
ชอบรู้ ชอบเห็น และชอบวิจารณ์มากกว่า และยิ่งกว่าเรื่องอื่นทั้งหลายในโลก
(วรรณกรรมชั้นสุดท้าย หน้า 14)

สังเวช

คุณแสดก็เกิดความสังเวช สังเวชเจ้าคุณสามี สังเวชตนเอง และสังเวช
คู่แข่งของตนด้วย (ผู้ที่ หน้า 122)

ตื่น

คุณป้าปากหวาน แต่ไม่น่าไว้วางใจ คุณเหมือนช่างตื่นหลายอย่าง เป็นคนว่า
ตื่นยศ ตื่นทรัพย์ ตื่นศักดิ์ (อุบัติเหตุ หน้า 550)

ยิ้ม

สุนทรีย์ยิ้มกับนก ยิ้มกับแม็คผ่น ยิ้มกับต้นไม้และในท้ายที่สุดยิ้มให้กับตนเอง
(อุบัติเหตุ หน้า 93)

รำพึง

หลอนนึกขึ้นได้อีกว่า คนใดรำพึงถึงเรื่องนี้มีมาหลายวันแล้ว รำพึง อยู่เสมอ
ทุกวัน ทั้งที่ออกจากกรุงเทพฯ จนถึงวันนี้ ยิ่งกว่านั้น รำพึง เกือบทุกขณะที่สมองมีช่อง
ที่จะ รำพึง (อุบัติเหตุ หน้า 468)

เห็น

เด็กมักถูเรียนก็เดินมาเป็นหมู่ ๆ งามพิศก็มองคราวกับคุณภาพนครหรือละคร
ที่กินใจอย่างสุดซึ้งในเวลาที่เราดูเจตสิกของหลอนทวนนึกเห็นภาพห้องศึกษาใน
มหาวิทยาลัย เห็นท่าอาจารย์ที่แสดงปาฐกถา เห็นความสว่างกระจ่างแจ้งที่
ส่องเข้ามาทางหน้าต่างสูง เห็นตัวเองเขม่นุชะมิกจกปาฐกถาที่อาจารย์แสดง
เห็นความเอาใจใส่ที่คนโคอินใหม่ โคพิงใหม่ บางคราวเจตสิกถอยหลังไปไกล
กว่านั้น งามพิศเห็นห้องเรียนที่เคยเรียนในสมัยเมื่อยังเป็นนักเรียนสามัญ เห็น
การชกชนของเพื่อนและตัวเองในเวลาที่เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายเรียน เห็นความ
เบิกบานในเมื่อมีความเข้าใจในบทเรียนใหม่อย่างแจ่มแจ้งแล้ว และทำงานที่
โคจากบทเรียนนั้นโคอย่างถูกต้อง เห็นความเกียจคร้านที่จะท่องท่องจำ
กับความตั้งใจที่จะโคพบเพื่อนฝูงในวันโรงเรียนเปิด เห็นความตั้งใจที่โคพักผ่อน
และเสราใจที่จะท่องหางเพื่อนฝูงในวันปิดเทอม (อุบัติเหตุ หน้า 89)

ร้องไห้

นิสัยผู้หญิงแม่เขานั่นแหละ โกรธก็ ร้องไห้ ตีใจก็ ร้องไห้ เสียใจก็ ร้องไห้
นำคาเป็นสระนะ (ศักรของเจ้าหลอน หน้า 147)

คอย

หลอนกำลึ่งคอยใครคนคนหนึ่ง แต่ว่าใครคนนั้นคือใคร - ผู้หญิงที่กำลึ่งรัก มักเป็นคนต่างชาติคอย และคั้งนั้นหลอนก็คอยคนที่หลอนรัก คอยเมื่อรู้ว่าเขา จะมาหา คอยเมื่อไม่ว่าจะมาหรือไม่ และคอยจนกระทั่งหวังว่าเขาจะมา ไม่นาน ก็ใน 3 สถานะนี้ เจ้าหลอนที่ชายหนุ่มเฝ้ามองอยู่นั้น ตกอยู่ในอาการ คอยสถานไหนกันแน่ (นาง หนา 429)

ให้

โช่ สงสารคน ๆ นี้เหลือเกิน เกิดมายังไงถึงถูกแต่ความเบียดเบียน กับความยุติธรรม ให้ ให้ ให้ ให้ ไม่ว่าอะไร ใครจะเอาอะไรก็ให้ ยังงั้นยังไม่มิดี ไม่มีใครเห็นใจ (หนึ่งในร้อย หนา 637)

หวัง

...หวังน้อง หวังเพื่อน หวังเมียของเขาต่างหาก (นันทวัน หนา 494)

ไป

เมื่อเป็นเช่นนี้ อำนวยก็ต้องออกจากบ้าน ไปเที่ยว ไปสโมสร์ ไปหา เพื่อนเพื่อหย่อนใจ (ความผิดครั้งแรก หนา 618)

เกี่ยว

ส่วนมารคาเสียงของภรณี ซึ่งเป็นมารคาบังเกิดเกล้าของอาภรณ์นั้นก็มิ นิสัยชอบเกี่ยวเชษฐบุคลทั้งหลายเป็นนิสัยส่วนสำคัญ เกี่ยวเชษฐทั้งบุคลที่ทาง ไกล เกี่ยวเชษฐทั้งบุคลที่ใกล้ เกี่ยวเชษฐทั้งบุคลที่คนเกลียด เกี่ยวเชษฐ ทั้งบุคลที่คนรัก ผู้ที่นางเียนเกลียดกับผู้ที่นางเียนรัก ถูกนางเียน เกี่ยวเชษฐมีประมาณเท่าเทียมกัน (นันทวัน หนา 145)

กิน

ท่านาบนหลังคน คนมักจะทำงานบนหลังแก ลงทุนทำอะไรจะให้โรมันเสียงตัว ลงท้ายไม่แค้นมันจะไม่เสียงตัว มันกินตัว แล้วซ้ำมันยังกินลูก กินเมีย กินพ่อ กินแม่ เสียงควาย (นันทวัน หนา 23)

นั่ง

...แล้วตัวเจ้าของเรือ ก็จะมีมาบนแพที่พักของหงส์นั่งเล่น นั่งพูด
นั่งรับประทานอยู่ที่แพนี้ (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 238)

ข้าม

ลอยตัวข้ามน้ำ ข้ามห้วย ข้ามเขาไป รวดเร็วราวกับสายฟ้าแลบ
 (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 211)

หมก

เมื่อหมกเกียรติ หมกทรัพย์ ก็หมกเพื่อน หมกตลอดทั้งข้าหาสหญิงชาย
 (หนึ่งในร้อย หน้า 39)

เบสียง

ไถ่การที่ยิวจกมันทำให้เบสียงทั้งตัว เบสียงทั้งทรัพย์ เบสียงทั้งเกียรติคุณ
 (หนึ่งในร้อย หน้า 355)

สวย

...แต่เฉพาะวันนี้องค์ ใครจะสวยเป็นพิเศษ สวยอย่างไม่มีที่ติ สวยอย่าง
 ที่จะทำให้ผู้ชายหนุ่มใจเต้น เมื่อไคยลโถม และสวยพอที่จะเกินหน้าหญิงสาวที่องค์
 คาคคะเนวานาจะถึงพร้อมด้วยความรู้เก้ (หนึ่งในร้อย หน้า 210)

งาม

งามองค์พระประธานอันประคิษฐานเหนืออาสน์ รัศมีสีทองสุกสว่างเป็น
 ประกาย งามสรรพวัตถุหลากหลายประกอบกันเป็นเครื่องสักการบูชา งาม
 พรรณบุปผาในพานและชุกแถว งามแสงเทียนอันแนบแนวและรุ่งเรือง งาม
 พระสงฆ์ครองคลุมุควายยาสีเหลืองรั้งกับแสงแห่งดวงอาทิตย์ งามภาพและ
 ลวดลายอันวิจิตรซึ่งนายช่างไควากไวที่เพคานและฝ่ายนี้

(ความฉีกครั้งแรก หน้า 677)

เปื้อ

...นอนนิ่ง ๆ เฉย ๆ ใจมันคิดนั้น คิดนี้ร้อยแปดพันอย่าง จะทำอะไรก็ไม่เพลิน
 เห็นแต่เพคานมั่งกับผ้าห้อง เปื้อ เปื้อ เปื้อเหลือทนเหลือทาน (ผู้ตี หน้า 470)

ปราศจาก

ความรักชนิดใดเล่า จะเปรียบได้กับความรักของบิคารมารคาที่มีต่อบุตร
 สุขุมละเอียดก่อน บริสุทธิ์ แท้ ปราศจากความเห็นแก่ตัว ปราศจากความเบียดเบียน
ปราศจากความหวัง (ปัจ หน้า 228)

กลัว

มยุรีอายุที่จะสารภาพ... หล่อนกลัวนายประสม ไม่ใช่กลัวคุณ หรือกลัวเขา
 นินทา หรือกลัวเขาจะข่มเหง หรือกลัวเขาโกรธ ไม่ใช่ทั้งนั้น มันเป็นความกลัวที่
 อธิบายยาก (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 81)

ชิน

แม้ว่าจะเป็นผู้ที่ไม่มีนิสัยเจ้าชู้เสียเลย ก็เคยไต่ขึ้นและไต่เห็นความ
 เป็นเจ้าชู้ของผู้อื่นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน จนชินหู ชินตา และชินใจ
 (ความผิดครั้งแรก หน้า 585)

ป็น

ดวงจิตสลดทหนุ่ และเสียวปลาว ะ ในใจ ป็นตัวใหม่วิโลกอาหาร
ป็นสมองให้จับข้อความในหนังสือพิมพ์ที่คล้อออกอ่าน (ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 538)

เชื่อ

"...เพราะ เพราะว่า... เป็นยังไรไม่รู้ ผมจึงเชื่อคุณเสียจริง ๆ
เชื่อกิริยา เชื่อวาจา เชื่อน้ำใจ เชื่อไปหมดทุกอย่าง ผมกลัวคุณจะเสียใจ"
 (ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 602)

กั๊ก

ภรรยาว่าหล่อนไม่อยู่ในฐานะที่ชนะแม่เลี้ยงโดยเค็ดชากได้ ทรามเท่าที่
 หล่อนยังไม่พ้นชายคาบ้านบิดา และหล่อนจะไปให้พ้นบ้านนี้ได้ก็ต่อเมื่อหล่อนกั๊ก
กั๊กห้วง กั๊กกั๊กงวล ในบิดาและน้องใหญ่ น้องเล็กได้แล้ว (บันทวน หน้า 149)

เกลียด

ความเกลียดที่บังอยู่บั้นนี้หาใช่บั้นสื่อไม่ เกลียดหญิงที่เคยเป็นนุภรรยาของเขา
เจ้าประคุณเอยภริณีไม่เคยมีความรู้สึก เกลียดคนนุษย์คนใดแรงเท่ากับ เกลียดคนนุษย์
คนนี้เลย เกลียดจนกระทั่งจำรูปพรรณสัณฐานของเขาได้โดยละเอียดทุก ๆ ส่วน
แห่งร่างกาย เกลียดจนกระทั่งจำกิริยาเคลื่อนไหวของเขาได้

(บันทึก หน้า 524)

ชิงชัง

คนไม่เป็นที่สุขเหมือนเขา ก็ ชิงชังเขาที่เป็นสุขมากกว่าคน และเมื่อคนเป็น
ทุกข์อยู่ ก็ ชิงชังเขาไม่มีทุกข์เช่นคน หญิงชนิดที่กล่าวนี้ว่าไลเคยพบ เคย ชิงชังในคอนตัน
บักสีแทนในคอนกลาง และสมเพชในคอนท้าย (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 533)

จากข้อมูลจะพบว่าดอกไม้สดใช้กลวิธีการซ้ำคำมีความดีสูง การที่ดอกไม้สด
ชอบใช้วิธีนี้ก็เพราะสามารถสื่อความหมายไปยังผู้อ่านได้ตรงกับความรู้สึกนึกคิดของ
ผู้เขียน ทั้งยังให้ความละเอียดชัดเจน ทำให้เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก สภาพกิริยา
อาการต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกันของตัวละครอย่างเด่นชัด

การซ้ำคำแทน

คำแทน เป็นคำที่ใช้แทนคำหลัก เพราะการใช้คำนามซ้ำ ๆ อาจทำให้
เบื่อผู้ ผู้ใช้ภาษาจึงอาจใช้คำอื่นแทนคำนามเสียบ้าง คำที่ใช้แทนคำนามนี้มักมีความหมาย
ไม่ชัดเจนอย่างคำนาม¹⁶

คำแทนนี้ พระยาอุปกิตศิลปสาร เรียกว่า คำสรรพนาม

การซ้ำคำแทนในงานวรรณกรรม นอกจากจะไม่ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย
ในการกล่าวคำแทนนั้นซ้ำ ๆ แล้ว ยังช่วยสื่อสารบางสิ่งบางอย่างมาสู่ผู้อ่านอีกด้วย
เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

¹⁶ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 3 และ

หลอน

เออ! ชายทั้งหลายที่หลอนไค้พบมา ทั้งฝรั่งและไทยแรกแนะนำทุกคนก็โค้ง
ไหวหลอนต่ำกว่านี้มาก ๆ ที่เคียว นี่เขาอวูคืออย่างไรจึงวางท่าเขอุหิงคังนั้น
หรือจะแสดงไหหลอนเห็นแคแฏรกพบที่เคียวว่า เขายอมไหแคบิกาเท่านั้น สวณ
หลอนจะมีอำนาจเหนือเขาไมไค้ ก็ละ หลอนจะไม่ยอมแพเหมือนกัน คีนั่นหลอน
แตงตัวอยางประณีต เสือกชินอยางงามตัวที่หลอนไปรก

(คักรของเจ้าหลอน หน้า 42-43)

แม่หนู

... ส่วนตัวแม่หนูเองตั้งแต่แรกหัดจำหน้าคน ก็จำหน้าคนแสดไค้พร้อมกับหน้า
นางนม เมื่อตั้งตนจาจะไค้เป็นคำที่หนึ่งแล้ว คำที่สองที่ฟังไค้ชัดถอยรัคักำจาก
ปากแม่หนูเป็นคำวา "แม่" และ "แม่" คำนี้มียูยีนยันว่า "แม่หนู" กุลาวูเป็น
ครั้งแรกเมื่ออยู่ในวงแขนคนแสดควยู แต่ันันูมากก็เป็นที่เขาไค้กันไนหนยูใหญ่ที่
หอมลอมแม่หนูว่าแม่หนูเรียกคุณแสดวา "แม่" แล้วเขาเหล่านั้นก็จัดการกันเอง
ไนระหว่างเขา จนแม่หนูเรียกคุณวงวา "คุณ"

(ยูคี่ หน้า 113)

บ้าง

ราว 16.15 นาฬิกา พระบริบาลา ก็มาถึงบ้านที่ชาย วมลคอยรับอยู่แล้ว
เชิญคุณพระให้ไปยังข้างห้องศพซึ่งมียูทำงานอยู่แล้ว 2-3 คน บ้างจับพล บ้างเขียน
หมาก บ้างเขียนบัก

(ยูคี่ หน้า 178)

ขอ

"เวลานี้ยังไม่เท่า แต่ค้อไปกายหน้า เมื่อคินันหน้าหน้าของคินันเสร์จแล้ว
ไมเป็นท่วงไครและอะไรอีก คินันจะหวังแคขอ รกแคขอ จนเท่าที่ขอรกคินัน"

(ยูคี่ หน้า 243)

เขา

"ทุก ๆ คนในบ้านนี้คองการทราบคี่ แต่คนที่เขาก่อเรื่อง เขาถือว่า
เขาฉลาด เขาเก่ง เขาจะหักหน้าคินันไค้เพราะเขาไค้บักษานักกฎหมายแล้ว"

(ยูคี่ หน้า 428)

คอกไม้สักห้าห้าแทนเพื่อช่วยในการเน้นหรือย้ำถึงตัวละครไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้พูด ผู้ฟัง หรือผู้ที่ถูกกล่าวถึง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจตัวละครนั้น ๆ เค้นซักขึ้น

การซ้ำคำขยาย

คำขยาย คือคำที่ใช้ขยายคำหลักหรือคำขยายด้วยกันเอง¹⁷ เมื่อมีคำขยายในประโยคจะช่วยให้คำซึ่งถูกขยายนั้นมีความหมายเค้นซักขึ้น และเมื่อนำคำขยายนั้นมากล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ก็จะช่วยขบมอกสิ่งต่าง ๆ ให้กับผู้อ่านได้เข้าใจเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

ควย

เพ็ลนควย ฟุ้งควย แค้นควย ยอกในอกควย เพราะความคิดเหล่านี้ ใจของหล่อนวามขึ้น เมื่อไคยินเสียงที่จับได้ว่าเป็นเสียงเครื่องยนต์ แข็งใจนั่งนิ่งอยู่กับที่ และบังคับใจจะให้นิ่ง นานจริงกว่ารถจะมาถึง ทั้งเมื่อมาแล้วก็แล้วเลยหน้าเรือนไป

(นันทวัน หน้า 498)

ง่าย

อารมณ์เป็นผู้ที่มีนิสัยอ่อน น่ารัก นำเอ็นดูทุกประการ แต่เป็นผู้ที่หุเบา ใจเบา โกรธง่าย หายง่าย เชื่อง่าย จำง่าย สิมง่าย รักง่าย เกสียคงง่าย มีอารมณ์เป็นหาสแก่การถูกระทบโดยง่ายทุกเวลา (นันทวัน หน้า 145)

จริง

เขาเป็นคนที่จริงคนหนึ่ง จริงทุก ๆ สิ่ง รักจริง เกสียจริง ห่าจริง สิ่งเหล่านี้แม้คิาของเขาเองก็เคยหวั่นใจว่า จะทำให้บุตรชายต้องได้รับความลำบากสักหนหนึ่ง (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 11)

ช่าง

หญิงโดยมากช่างคิค ช่างตรอง ช่างแคะ ช่างไค้ ช่างปะคิคปะค่อ ความสามารถในทางสังเกตคิคมมนุษย์จึงมีภาณีมากกว่าชาย (ศักรของเจ้าหล่อน หน้า 235)

¹⁷ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 23.

ยิง

แสงสว่างมีเหลืออยู่เพียงเล็กน้อย ยังพอทำให้เห็นเส้นผมที่ปลิวไสวเมื่อ
ถูกลมพัด แต่ตัวผู้เป็นเจ้าของผมมีสิทธิ์ จะมีสติรู้สึกถึงความร้อน ความเย็นก็หาไม่
ยิงคิด ยิงมอง ยิงรู้สึก ความสงสาร ความเป็นห่วง และความวิตกซบซึ่งจับจิต
จับใจ (หนึ่งในร้อย หน้า 718)

มาก

ดวงตาเป็นประกายแจ่มใส คุดมาก เล่ามาก ขี้มมาก หัวเราะมาก
เห็นอะไร เป็นของชั้นไปเสียทั้งสิ้น (หนึ่งในร้อย หน้า 732)

ไป

... ท่านไซ้ให้วิ่งตามลูกเขย ลูกสาวเป็นจ่าละหวั่น แล้วตัวท่านเองก็ทุกไป
ทันไป ร้องให้ไป ไม่มียุติ (หนึ่งในร้อย หน้า 701)

แสน

... ถ้าจะเปรียบกับคนก็เหมือนคนช่างแสนฉลาด แสนอ่อนแอ แสนที่จะ
ใจแคบ คูรี ความกังวลเพียงนอกกาย และยังมีทางไกลชีวิตหนักหนา ช่างไร้อ็คไร้น
(ผู้ตี หน้า 385)

ควร

... ส่วนในใจก็ครุ่นคิดอย่างดีถ้วนถึงหน้าที่ของลูก งานที่ลูกจะต้องทำ
เหตุการณ์เฉพาะหน้าและที่จะมาถึงใหม่อันเกี่ยวแก่ลูก ครุ่นคิดได้ข้อที่ควรเตือน
ควรแนะนำ ควรตามก็กำหนดหมายไว้ในใจ (ผู้ตี หน้า 167)

ยิง

... ที่สุดก็คือความตาย เกิดความคิดเข้ากับตัวเอง ใครจะตายก็ช่าง
เขาเถิก แต่ท่านบิดาของหลอนยิงแข็งแรง ยิงฉลาดปราดเปรื่อง ยิงสนุกสนาน
ร่าเริง ท่านควรจะมีชีวิตอยู่กับหลอนได้อีกหลายปี (ผู้ตี หน้า 194)

อย่า

คุณในบ้านนี้ที่อยู่ในบ้านแม่หนูทุกวันนี้ไม่รู้ว่ามันคุ้ม่าว แม่เลี้ยงละ ลูกของแม่เลี้ยงทั้งสองทอง แม่หนูของระวีวงศ์ทวนอย อย่าซื้อให้เขายอกยอนเอาสิบบ้าง หลังแค่อายุาระแวงให้ออกนอกหน้าจะทำให้เขาหมางใจ อย่ากลัวเขาในทางที่ผิด แค่อายุลมให้เขาอายุคน เขาท้ออะไรจงฟังหูไว้หู เขายุแหยอย่าได้เชื่อฟังเลย ถ้าเขาเตือนอย่าโกรธ จงไตร่ตรอง คนข้างประจวบยกอุทอหน้าหนูอย่าได้ไว้ใจเป็นอันขาด อย่าเชื่อคนในปกครองเพราะคำที่เขาพูดค่อนหาหนู จงเชื่อแต่ในกิริยา วาจา ความประพฤติของเขาที่หนูเห็นเอง ใครเขาฟ้องเรื่องอะไรอย่าได้ความเอ็ดคะโรบิงบุง เรื่องหนูเบาอะอะนี่เป็นข้อดีให้คนหัวเราะเยาะไคมากที่สุด แม่หนูของแม่อย่าได้ประพฤติเป็นอันขาด คนมักจะทำเอาไปปินหาสิบบ้างแม่หนูของแม่จะเสียศรี (ผู้ตี หน้า 21)

ไม่

... เพราะความเปลี่ยนแปลงนำมาซึ่งความใหม่ อันเป็นสิ่งที่ไม่เคยรู้จัก ไม่คุ้นเคย ไม่เป็นกันเอง ไม่น่าไว้ใจ (ผู้ตี หน้า 211)

ไค

พระยาพลวิศา ไคไปส่งคุณแสงถึงเรือใหญ่ ไคทำความรู้จักกับมารคา บังเกิดเกล้าของวิมล ไคจับมือในขณะที่เรือเปิดหูกจะถอนสมอจากที่ ไคมองคูวิมลควงคางคางแสงความรูสึกลึกซึ้ง จากที่ลึกที่สุดแห่งคางใจ แคคคูเหมือนหญิงสาวจะไม่รูสึกเคียงสาเสียเลย (ผู้ตี หน้า 522)

นัก

วิมลนะวิมล วิมลคนนี้ ไม่ว่าจะพบกับสุกใจที่แห่งใด เวลาไหน วิมลคนนี้คอยแผ้วศมีมังสุกใจมิให้มีโอกาสฉายแสงขึ้นเสียเลย สวยนัก ทรูนัก น่ารักนัก ก็ทำไมไม่แต่งงานแต่งงาน เสียให้สิ้นเรื่องไป (ผู้ตี หน้า 62)

น่า

หังนี่เป็นเพราะพัชรี เป็นหญิงที่เขาไคอยู่ร่วมบ้านค้วยมาแต่เด็ก หล่อนไม่มีอะไรเหลืออยู่ ซึ่งเป็นที่น่าเวียน น่ารู้ และน่าฟังสำหรับเขา... (สามชาย หน้า 391)

จะ

นี่เป็นข้อที่สักคาเชื่ออยู่เสมอ ถึงเขาจะบึ้ง จะหงุดหงิด จะเฉื่อยชา
ตลอดจนกิริยาไม่สุภาพ ก็จะเป็นโรหนักหนา... (สามชาย หน้า 455)

ช้า

นางจีบขยับตัวช้า คลานช้า ลุกช้า และเดินช้า ไปจนถึงประตู
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 290)

กลาง

...ทุกกลาง ทั้งกลาง หัวเราะกลาง อย่างสนุกสนานเต็มที่
(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 312)

ขึ้น

ทุก ๆ สิ่งที่เกิดขึ้น มีขึ้น เป็นขึ้น กับพอมันต้องถึงลูกค้ายไม่มากนัก
(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 172)

อย่าง

อ่านวยขยับเข้าใกล้หลอนทันที ไขขากรรยาต่างหมอนอิงเสียดค้ำย แต่ว่า
อิงอย่างเบา อย่างละม่อม อย่างถนอม มือลูบคลำกระเป๋าน้ำร้อนที่หลอนกอกอยู่
เขาพูดอย่างอ่อนโยน (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 171)

ที่เคี้ยว

ระดังคี ป่ากัหันหาไม้เท้าที่เคี้ยว ลุกขึ้นที่เคี้ยว ลาที่เคี้ยว รวากับทหาร
เมื่อนายเขากอดแล้ว (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 726)

บ้าง

เดินบ้าง หยุดบ้าง บ่นไปบ้าง คุยไปบ้าง บางคราวก็สิ้นใจจวน ๆ
จะล้มก็อุทานแสดงความตกใจไปบ้าง (นันทวัน หน้า 488)

อยาก

คั้งนั้นพรุ่งนี้เช้านิจได้ขึ้นบกและภายใน 5 วัน จากนี้คุณพอจะได้รับ
จดหมายจากนิจ ที่เขียนควยความกระหาย อยากพบ อยากเห็นคุณพอคุณแม่
ของนิจ อยากอยู่ในวงแขนของคุณพอ อยากเห็นดวงตาอันเต็มไปควยความ
กรุณาที่เคยมองนิจ อยากจะเธออะไร ๆ ในใจของนิจ

(นิจ หน้า 73)

หนัก

เมื่อเวลาเคินเอามือไขว้ไว้ข้างหลัง ก้าวเท้าหนัก หนัก และหนักขึ้น
เป็นสำคัญ

(นิจ หน้า 35)

กำส้ง

รุ่งขึ้นตอนเช้าครู่ พระอาทิตย์แรกขึ้น อากาศกำส้งบริสุทธิ์และ
สดชื่น ดอกไม้กำส้งหอม แมลงภูสอกสายสุดเรณู นกกำส้งออกจากรังโผบินไปมา

(นิจ หน้า 267)

เคย

...ไม่ใช่ว่าสมหมายเคยรู้จัก หรือเคยเห็น หรือเคยได้ยินเรื่องราว
ของหญิงคนนี้มาก่อน

(คนใจบุญ หน้า 593)

ต่าง

...ยอมมีความเคยชินต่อการพบเห็นบุคคลแปลก ๆ ต่างวัย
ต่างชั้น ต่างชนิต ต่างมารยาท ต่างจิต ต่างนิสัย

(อุบิทิเหตุ หน้า 42)

ถูก

...ถูกเรียก ถูกสั่ง ถูกกะเกณฑ์

(นี่แหละโลก หน้า 144)

เก่ง

เขาจึงเป็นคนที่ทำทางเรียบร้อยและเก๋อยู่ในตัว โค้งเก่ง พุกเก่ง และ
ยอเก่ง (ความฉิบครั่งแรก หน้า 101)

เฝ้า

การที่จะเฝ้าทางเก่งตัวนี้ให้สำเร็จทันใจนั้น เป็นงานที่แสนจะยากเพราะ
 เลขาและชนิษฐาเฝ้าซึก เฝ้าตาม เฝ้าคุ เสื้อผ้าชิ้นใหม่ที่พี่สาวทำขึ้นเสมอ
 (นี่แหละโลก หน้า 206)

จากตัวอย่างจะพบว่า การซ้ำคำขยายจะช่วยสร้างความเข้าใจให้กับผู้อ่าน
 เพิ่มมากขึ้น เป็นต้นว่า ช่วยเน้นหรือย้ำความรู้สึก เช่น ยิ่งคิด ยิ่งมอง ยิ่งรู้สึก
 ปริมาณอากาศก็กิริยาต่าง ๆ ของตัวละคร เช่น คุยมาก เล่ามาก ยิ้มมาก อีกทั้งช่วย
 บ่งบอกเกี่ยวกับเวลา อดีต ปัจจุบัน หรืออนาคต เคยรู้จัก เคยเห็น เคยไต่ยีน
 อากาศกำลังบริสุทธิ์และสดชื่น ดอกไม้กำลังหอม แมลงภู่สอคสายสุกเรณู นกกำลัง
 ออกจากรังโผบินไปมา จะบั้ง จะหงุดหงิด จะเฉื่อยชา เป็นต้น

การซ้ำคำเชื่อม

คำเชื่อม คือคำที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ หรือระหว่าง
 เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับเหตุการณ์¹⁸

ดอกไม้สดซ้ำคำเชื่อมก็เพื่อที่จะบ่งบอกความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันในประโยค
 ช่วยให้อ่านเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ละเอียดมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง
 ต่อไปนี้

ก็

...บ้านประทุมทำค้ายไม้เช่นเดียวกับกรอมอยู่ระหว่างเสาชิงเมนต์ 2 เสา
 คุแบบขวางไม่สมกับส่วนกำแพงที่หน้าตึกตึก แสดงให้เห็นว่าบ้านประทุมก็ กรอมประทุมก็
 และเสาก็ ได้สร้างขึ้นในสมัยหลังจากที่ก่อกำแพงเป็นอันมาก (สามชาย หน้า 106)

¹⁸ นววรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 55.

กิม

...แต่กรรมเหล่านั้นมนุษย์มิได้เคยสค์กับทั้งกิม ฟังแล้วไม่เข้าใจกิม
เข้าใจแล้วไม่รู้แจ้งเห็นจริงกิม (หนึ่งในร้อย หน้า 685)

กั

"ระเบียงเล็กแล้วเสร็จต่อไฟฟ้าออกมาทางหลังเรือนไค้ สีที่หาเรือนกั
แห่งสนิท รื้อรอมบ้านกัแล้ว ใจคิดนกัไปรุ่งสมาย กัจะได้ทุกคุยกับเธอไค้เต็มทีอย่าง
สนุก ไม่งักเอาแต่เรื่องเงิน เรื่องภาระมาพูดให้รททกัแรก" (ผู้กั หน้า 242)

ก้วย

สมาคมที่กัไค้ผ่านมาแล้ว ล้วนเป็นสมาคมของบุคคลผู้มีหน้ามีตา
ถึงพร้อมก้วยยศ ก้วยทรัพย์ ก้วยการศึกษาอันบริบูรณ์
(กรรมเก่า หน้า 166)

โคย

คุณยายคิดถึงหลานสะเภาคนใหม่โคยรอบทุก ๆ แ่ง ทุก ๆ ค้านเท่าที่
ห่านไค้เห็นหล่อน เป็นหญิงสาวที่น่ารักหังโคยรูป โคยจริต โคยกิริยา
(บันทึก หน้า 263)

ถึง

"ไม่รู้ น้ำพริกก็สงสัยเหมือนกัน เมื่อเราคุยถึงที่ ถึงพ่อ ถึงข้าหลวง
ก็คุยถึง แต่พอมถึงหลวงปราโมทย์ อมราเลยเจียมไป หรือจะเป็นที่อ่านถึงทุก
เสียมากแล้วแกลเลยถึงก็ถึงเป็นไค้" (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 402)

เปื่อ

เปื่อเรื่องของเธอคือเปื่อที่จะปรากฏแก่ตามนุษย์ เปื่อว่าเมื่อปรากฏออกแล้ว
ชายหนุ่มของเธอจะเปื่ออัน เปื่อว่าเมื่อเธออ่านแล้วคำบรรยายของเธอ
สะเปื่อใจเธอ เปื่อว่าเธอกลับใจไค้เห็นเธอเห็นชอบตามความคิดของเธอ
เปื่อว่าชีวิตของเธอจะลงลอยเหมือนคังเรื่องซึ่งเธอจะเขียนไว้

(Romance ช้อนเรื่องจริง หน้า 7)

เมื่อ

และในเวลาเช้าวันนี้ เมื่ออาทิตย์ยังอ่อนแสง เมื่อลมเช้ายังพัด เมื่อหยาด
น้ำค้างยังค้างอยู่ตามใบหญ้า เมื่อนกกาเหว่าเอนเพือหนีให้ออกจากรังเป็นกำหนดของ
วันใหม่และวันที่ชีวิตใหม่เริ่มเกิด (ความฉิบครั้งแรก หน้า 499)

แม้ว่า

เขารู้สึกว่าเขาควรจะรับภาระอันนี้เพื่อเห็นแก่มารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว แม้ว่า
...แม้ว่า...แต่ก่อนเขาไม่ค่อยจะรักน้องคนนี้เท่าใดก็ (ความฉิบครั้งแรก หน้า 274)

เพื่อ

"เขจะต้องทำงานเพื่อตัวเขาเอง เพื่อวงศ์สกุลของเขา และเพื่อชาติ..."
(บุคิ หน้า 54)

หรือ

"...แต่ถ้าฉันไปทางโน้น อยู่ทางนี้มีคนมาทำให้เขอชากลวยไปจากฉัน
จะมีปริญญาหรือประกาศนียบัตร หรือเงินเดือน หรือตำแหน่งอะไรในโลกที่ฉันอาศัย
กายอยากอยู่หรือ" (บุคิ หน้า 54)

ทั้ง

...ตรงกันข้ามกับนายร้อยคริสต ทั้งสีหน้าน้ำเสียงและกิริยา ล้วนแต่ฉิบ
ปกติ ทั้งชื่นบาน ทั้งตื่นเต้น ทั้งร้อนรุ่มร้อนรน (หนึ่งในร้อย หน้า 537)

แล้ว

สมหงศ์เม้มริมฝีปาก แล้วเลิกคิ้ว แล้วนั่งคิก แล้วยิ้ม แล้วหัวเราะ
ในที่สุดก็ลุกออกไปจากห้อง และอนงค์ไคยินเสียงเขาส่งคนไข้ให้ไปหยิบเสื้อนอก
(หนึ่งในร้อย หน้า 247)

และ

ยศหน้าทาทื่นด้วยความทกใจ ทบสิระษะน้องสาวแล้วมองไปรอบ ๆ ตัว
เพื่อหาหรือ จึงเห็นว่าทุกคนที่มาจับเขาแต่งตัวไว้ทุกข์ และผู้หญิงทุกคนก่าสังร้องไห้
และ-และ มารดาของเขาไม่ได้มาด้วย (ความฉิบครั้งแรก หน้า 272)

โน

... เพราะการสนใจในคำพูดของคุณยาย ในความคิด ในความปรารถนา
ของคุณยาย เป็นสิ่งที่มีประจำตัวมันคืออยู่เป็นนิจ (บันทึก หน้า 86)

แก

หลอนไค้อทนมมาถึงสิบวัน ไม่ใช่ทนให้แกเขาหรือทนให้กับตนเอง หลอน
ทนให้แก่มุกดา แก่มรกต แก่ไพฑูรย์ แก่เจริญ แก่จิครา เขาเหล่านั้นเป็นคนอื่นเป็น
คนกลาง เป็นผู้แสดงความเป็นมิตรต่อหลอน (บันทึก หน้า 493)

ที่

ในที่สุดก็เกิดความทะยานยากในอันที่จะประกอบกิจที่ยากลำบาก ที่ต้อง
ฟันฝ่าอุปสรรค ที่มีการผจญภัย ที่ต้องการแรงกาย แรงปัญญา แรงความตั้งใจจริง
ยิ่งกว่าที่ตนเคยใช้มาแล้ว (ชัยชนะของหลวงนพบาล หน้า 30)

การซ้ำคำเชื่อมจะช่วยบ่งบอกรายละเอียดต่าง ๆ ได้ดี เพราะเป็นการย้ำ
ถึงสิ่งที่ต้องการจะบอกให้ผู้อ่านได้รับรู้ เช่น เรื่องเวลา ดังตัวอย่าง เมื่ออาทิตย์ยัง
อ่อนแสง เมื่อลมเข้ายังพัด เมื่อหยาคันน้ำค้างยังคงค้างอยู่ตามใบหญ้า เมื่อนกกาวยัง
เหวียนเหวียน... อีกทั้งเป็นการเน้นเพื่อออกจุดมุ่งหมายของตัวละคร เช่น หลอนทน
ให้แก่มุกดา แก่มรกต แก่ไพฑูรย์ เป็นต้น

การซ้ำกลุ่มคำ

นอกจากการซ้ำคำแล้วคอกไม้สคยังซ้ำกลุ่มคำอีกด้วย การซ้ำกลุ่มคำนี้จะ
ช่วยสื่อความหมายบางอย่างมายังผู้อ่านได้ละเอียดลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

คอกไม้สคมีความพิถีพิถันในการเลือกใช้กลุ่มคำ จึงทำให้ซ้ำกลุ่มคำได้
เหมาะสม ข้อมูลต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นการซ้ำกลุ่มคำในวรรณกรรมของคอกไม้สค
ซึ่งจะเห็นว่าคอกไม้สคใช้ความพิถีพิถันเพียงใดที่เลือกซ้ำกลุ่มคำนั้น ๆ

ของเขา

เขาถือศั้วว่าเขาเป็นบุคคลที่มีค่าสูงคนหนึ่ง เขาภูมิใจในวิชาของเขา
กำเนิกของเขา ฐานะของเขา และภูมิใจในคุณลักษณะแห่งกายและใจของเขาด้วย
ถ้า "เจ้าหลอน" ของเขาได้ยลระวังจากชายหนุ่มมาแล้ว (บันทึก หน้า 54)

ของหลอน

เจริญหัวเราะ ยืนมือไขว้หลังมองคุณกรรยาอย่างเพิกเพิน ตัวหลอนกิริยา
ของหลอน วาจาของหลอน ความคิดของหลอน การกระทำของหลอน เป็นเครื่องขึ้นชู
 อารมณ์ของเขาทั้งสิ้น (บันทึก หน้า 158)

ของดม

"สัญญาว่าจะทำตามที่คุณพูดทุกประการ ชีวิตของดม เกียรติยศของดม
 ทรัพย์สินของดม มอบไว้ให้แก่คุณทั้งสิ้น" (ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 120)

สติของหลอน

... เป็นที่รู้แจ้งกันอยู่แล้วว่า วุโลเป็นหญิงที่มีสติเพียงไร สติของหลอนช่วยให้
 หลอนสาว สติของหลอนช่วยให้หลอนมีเสน่ห์ สติของหลอนช่วยให้หลอนปากหวาน
สติของหลอนช่วยให้หลอนชนะหัวใจผู้ชายโคโยตงาย คราวนี้หลอนจะอาศัยสติ
ของหลอนป้องกันเกียรติยศของหลอนอีก (ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 301)

ยังมีทัน

ยังมีทันที่คุณหญิงจะคลายจากความเคลิบเคลิ้ม ยังมีทันที่จะรู้แน่ว่าสิ่งใด
 เกิดขึ้นแก่ตัว เพราะความล่องไปแห่งเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น จะช้าเร็วก็อยู่ที่ความ
 รู้สึกของบุคคลผู้ได้ประสบเหตุการณ์เป็นเกณฑ์ (ผู้ก็ หน้า 313)

ยังคง

ดวงตาของหลอนแห่งผาก ริมฝีปากของหลอนสั่นระริก แต่ริมฝีปากยังคง
ยังคงยิ้ม ยังคงหัวเราะ ยังคงสั่งการควยเสียงอันแจ่มใส อาการลวงเหล่านี้ทำให้
 คนบางคนมีกำลังใจที่ขึ้น (ผู้ก็ หน้า 215)

ไม่ไหว

"จำไม่ได้ แกเคยบอกนะ แกเกิดปีอะไร เดือนอะไร แต่ไอ้หัวของฉันทะ
 มันมีแต่ซี่เข็ญี่ ท่าจะสัก 18 กำลังสวยพริ้ง แก่กั้วจะซึ่ม่าบีนสื่อไม่ไหวเท่านั้น...
ไม่ไหวหรอก ไม่ไหวแน่ ๆ..." (บันทึก หน้า 72)

ไม่มีความรู้สึก

ไม่มีความรู้สึกถึงภูมิประเทศที่คนไม่เคยเห็นมาแต่ก่อน ไม่มีความรู้สึกถึง
ผู้ร่วมทาง ไม่มีความรู้สึกถึงบุคคลหน้าแปลกและใหม่...

(อุบัติเหตุ หน้า 75-76)

ไม่เข้าใจ

ไม่เข้าใจ ผมไม่เข้าใจเลย ไม่เข้าใจจริง ๆ

(ปีนทะเลโลก หน้า 295)

ไม่ปรารถนา

สัควแพทย์ที่มา รongผู้บัญชาการโรงเลี้ยงสัตว์ก็มา แต่อ้วราไม่กินอาหาร
 เสียแล้ว อ้วราไม่ปรารถนาที่จะกิน อ้วราไม่ปรารถนาที่จะชยัชเชี่ยน

(อ้วรานางสิงห์ หน้า 469)

ไม่ใช่

ไม่ใช่หน้าไหว้หลังหลอก ไม่ใช่ขอกสุกใสในหนอนบ่อน ไม่ใช่ล่อลวง เป็น
 เครื่องกำบังของปฤชชนอื่น (ยูคี หน้า 431)

ไม่อยาก

ใจหนึ่งไม่อยากพบ ไม่อยากเห็น ไม่อยากไคยินไค้พัง แม้แต่ชื่อหรือ
 เรื่องราวของเพื่อนคนนี้ (อุบัติเหตุ หน้า 225)

ไม่มี

"...ตัวผมเมื่ออายุเท่าคุณใคร ๆ ก็ทริคเป็นไอหนู ทำตัวเป็นผู้ใหญ่เท่าไร
 ก็ไม่วายเป็นเด็กหัวจุกอยู่นั่นเอง เพราะอะไร เพราะผมไม่มีโอกาสทำหน้าที่
 เหมือนคุณ ไม่มีใครจงจะขอความช่วยเหลือจากผม ไม่มีใครปรึกษาเรื่องราว
 ที่เป็นงานเป็นการ พอเอ่ยคำว่าซุระ ผมก็เป็นคนไม่มีราคาอะไรเลย อย่าง
 คุณอายุเท่านี้ ราวกับเป็นหัวหน้าครอบครัว มีคนต้องการตัว ท้องการความ
 ช่วยเหลือ ซาคคุณไปเสียก็มีความวาทะ..." (ยูคี หน้า 409)

เป็นหมอ

"นั่นนะควร จะถือว่าเป็นคำชมเชยนะ เพราะหมอโดยมากเป็นหมอเกินไป
นี่ก็เป็นหมอ ปีนก็เป็นหมอ เคนก็เป็นหมอ ทลอคจนทุกก็เป็นหมอ แต่สำหรับคุณหลวง
ดมเองก็สืมาว่าเป็นหมอร่าไป" (ความฉิบครั้งแรก หน้า 301)

เป็นของ

กรรมทั้งหลายมีอยู่เท่าเท่าอายุของโลก เป็นของไม่ล่วงสมัย เป็นของ
อันบุคคลสิ่งน้อมเข้ามาสู่ใจ เป็นของอันวิญญาณชนรู้แจ้งเฉพาะตัวแล้วและเจตีย์
ให้ผู้อื่นได้ (หนังสือในร้อย หน้า 685)

เป็นธรรมชาติ

เป็นธรรมชาติที่ความตายก็อยู่ส่วนความตาย ความเป็นก็อยู่ส่วนความเป็น
เป็นธรรมชาติที่ชอบให้คิดว่าความตายและความเป็นอยู่แห่งชีวิตเป็นคุณละส่วน
เป็นบรรยากาศธรรมชาติที่ไม่ยอมรับในความรอนระอุของโลกที่เขาชั่วและ
กระตุนเตือนให้โลกยึดไว้ซึ่งความหวังในสุขอันถาวร
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 16)

เป็นพิเศษ

"คิดฉันเป็นคนตรงเป็นพิเศษ ศรีเป็นพิเศษ แก่เป็นพิเศษ ทะเลาะเก่ง
เป็นพิเศษ และโกรธง่ายเป็นพิเศษ" (ความฉิบครั้งแรก หน้า 465)

คนเดียว

"คุณแม่ฆ่า คุณอุ้มไปเสียแล้ว หนูจะตาย หนูอยากตาย หนูรู้สึกว่าจะ
เป็นบ้า โหเฮย เมื่อคืนนี้ยังรับประทานข้าวอยู่ด้วยกัน เธอสั่งให้หนูรักษาตัว
ให้ดี ไหว้เธอคนเดียว หนูจะไปรักใคร่ที่ไหน ทั้งแต่คุณพ่อสินแล้ว หนูก็เห็น
แต่คุณอุ้มคนเดียว หนูมีตัวคนเดียว แล้วก็ได้เธอเป็นเพื่อนอยู่คนเดียว
เดี๋ยวนี้หนูไม่มีอีกแล้ว..."

(ผู้ตี หน้า 261)

ทำคนเดียว

"เห็นกำลังแต่งตัว เพราะงานของแกเพิ่งแล้วก่อนคุณหญิงมาประเดี๋ยวเดียว
งานทั้งหมดเขาทำคนเดียว ทำคนเดียว" แล้วท่านก็หัวเราะ (ผู้ตี หน้า 30)

ก็ปานกัน

นิสัยเจ้ายศก็ปานกัน บุญเวรก็ปานกัน มักใหญ่ใฝ่สูงก็ปานกัน
(บทเพสันนิวาส หน้า 144)

ก็ยิ่งหวัง

หวังจะอยู่ห่างความสำเร็จจนคาดคะเนไม่ถึงก็ยิ่งหวัง หรือหวังแล้วมองไม่เห็นทางที่ความหวังจะแปรรูปเป็นความสำเร็จขึ้นไค้ก็ยิ่งหวัง ทลอคจนกระทั่งรู้ว่าความหวังจะเป็นอื่นนอกจากความหวังก็ยิ่งหวังอยู่นั่นเอง
(บันทึกวัน หน้า 142)

อย่างประหลาด

เสียงคังอย่างประหลาด ประกอบด้วยความสะเทือนอย่างประหลาด อย่างที่ไม่เคยไค้ยินไค้ประสบมาก่อนในชีวิต (วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 304)

อย่างหวาน

ไค้หังคำปลอมประโลมอย่างหวาน คุอย่างหวาน และชักไค้อย่างหวาน แล้วสักค้ำจึงทรงตัวขึ้นนั่งและพูดซ้ำ ๆ ว่า... (สามชาย หน้า 488)

ก็ร้อยก็พันครั้ง

ก็ร้อยก็พันครั้งที่หลอนตื่นขึ้นในเวลาคัก... ก็ร้อยก็พันครั้งที่หลอนกลัดกลุ้มขึ้นไค้โดยปัจจุบันทันด่วน (ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 487)

หลายครั้ง

หลายครั้ง หลวงนฤบาลพูดพลางซ้ำเสื่องไปทางอัมพร หลายครั้ง หลวงนฤบาลจับไค้ว่าอัมพรจับค้ำคูนอยู่ทลอคเวลา หลายครั้ง หลวงนฤบาลเกิดค้ำคองอยากรู้ว่าอัมพรมีค้ำคองค้ำคองไค้ในตน (ชัษณะของหลวงนฤบาล หน้า 695)

ก็วันมาแล้ว และตั้งแต่วันไค้เป็นค้ำ

ก็วันมาแล้วและตั้งแต่วันไค้เป็นค้ำ ที่วิมลมิไค้พานพบกับค้ำคองอ้อ อ่างว่างวิคก ก็วันมาแล้วและตั้งแต่วันไค้เป็นค้ำ ที่วิมลมิไค้จราบรึน เสพค้ำคองเป็นไปแห่งชีวิตเสมอค้ำคองหญิงสาวที่สมบุรณค้ำคองหทัย ค้ำคองรูปสมบัติ ค้ำคองค้ำคองค้ำคอง (ผู้ค้ำ หน้า 431)

ดอกไม้สดที่ดิถีต้นในการเลือกช่ากลุ่มคำก็เพราะต้องการให้งานเขียนประสบความสำเร็จ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจจุดประสงค์ที่ต้องการจะบอกกับผู้อ่าน คือช่วยเน้นหรือย้ำเกี่ยวกับเรื่องการแสดงความเป็นเจ้าของ อากัปกิริยาและความรู้สึกที่เกิดขึ้นและเรื่องเวลา ตัวอย่าง ชีวิตของดม เกียรติยศของดม ทรัพย์สินสมบัติของดม เงยหน้าขึ้นอย่างเข้มขำ และ พูดอย่างเข้มขำ เช่นเดียวกัน ไม่ยากพบ ไม่ยากเห็น ไม่ยากได้ยิน ไม่ยากได้ฟัง ดมไปกว่าแตกก่อน คำลงกว่าแตกก่อน และ แกลงกว่าแตกก่อน เป็นต้น

นอกจากนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าดอกไม้สดนิยมใช้คำว่า "ครึ่ง" การปรากฏของคำว่า "ครึ่ง" มีความถี่มากกว่าคำอื่น ๆ และมีวิธีการซ้ำที่เป็นลักษณะเฉพาะคือ "ครึ่ง...ครึ่ง" เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

อ่านวयरบทยลมหยจอยงยคยว ครึ่งปลมปสี่มและครึ่งวคก ตามคำแนะนำของหลวงนฤบาลอะไรก็ง่ายคยไปหมคทุกอยง แต่เมือหำเขำจรงแล้วจะง่ายคยเหมือคังพุกนแหือ (ความฉคครึ่งแรก หน้า 726)

อมรยัม ครึ่งคจครึ่งสงสย เป็นที่ทรพกันอยู่ว่ำสมได้รบปวกกับอันวยว่ำจะห่วย ถึงกระนั้นอมรยัมยังไม่ว่งจ... (ความฉคครึ่งแรก หน้า 812)

อนุวัทรจแ่งไม่พอที่จะชคแ่งค่อไป เขจจคอบเป็นเขงครึ่งเออจ และครึ่งประชค (สามชย หน้า 118)

สีหน้ำพัชรเปเลี่ยนไปเล็กนอย มงคูนุวัทรอยงสงสยครุ่นึง ในที่สุดก็พुकค้วยน่ำเสยงครึ่งเล่นครึ่งจรง (สามชย หน้า 388)

"อะไรกัน" ชยหนุ่มกระชบ ครึ่งคและครึ่งปสี่มจ "นี่หำอะไรอยงนี้ ร้องให้หำไม่กัน?" (สามชย หน้า 453)

อนุวัทรรอกอยอยเป็นครู้ จงเห็นค้วคนปรกฏทรงหน้ำค่างนั้น แสงไต้ไฟฟ้ำฉยออกมำเป็นล่ำยว และเสยงพुकครึ่งทะโกนครึ่งแ่ว บอกกับ:ชยว่ำ "เขำมำเถอะ" (สามชย หน้า 453)

"พ่อรักน้โกรชกับหนูคล้ายเหมือนกันหรือ" คำถามนี้ทำให้อาการยิ้มครึ่งเศร้า
และครึ่งขันปรากฏขึ้นในวงหน้าอันขริมของพัชรี ในขณะที่หล่อนตอบว่า "เปล่าค่ะ"

(สามชาย หน้า 469)

วิชัยมองคูน้อง ครึ่งขันครึ่งฉิว "ก็ทำเข้าซี" หล่อนว่า "มันสมกับกิริยา
ของลูกผู้หญิงที่ไหน"

(หนึ่งในร้อย หน้า 411)

"เออ" พงศ์อุทานพลางถอนใจ ครึ่งขันและครึ่งเปื้อ "ข้างเป็นที่ศรัทธา
แก่กล้าเสียเหลือเกิน หาเรื่องชมได้ไม่มีเวลาว่าง"

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 242)

"เสียเงินเปล่า ๆ" ช่วงพักเชิงครึ่งคำหนิและครึ่งเอ็นดู

(หนึ่งในร้อย หน้า 23)

"หวังว่าจะขอได้" ศัลยากล่าวซ้ำ แล้วพุกท้อไปอย่างครึ่งสนุกครึ่งสงสัย...

(ปีแฉะโลก หน้า 352)

ครั้นเห็นเข้าในมคนี้ ท่านรู้สึกครึ่งยินดีและครึ่งขังหน้าหน้า ด้วยมัวแต่พะวัค
พะวนอยู่กับความรู้สึกภายใน คุณนายขึ้นจึงนั่งซึ่งอยู่ (หนึ่งในร้อย หน้า 643)

ราว 10 นาฬิกาเศษ หลวงเทพเสนาวัคจึงมาหา เวลานั้นวิชัยมีอาการ
ครึ่งหลับครึ่งตื่น คือหลับตาและบนอู้อี้ไม้ไค้ศัพท (หนึ่งในร้อย หน้า 699)

ปชาโยนหมวกของเขาลงบนพื้นซัดก่อน แล้วตัวเขาหึ่งก้นลงนั่งในท่า
ครึ่งเหยียคครึ่งขันเข้า... (วรรณกรรมจีนสุคห้าย หน้า 202)

พระบริบาลฯ สวมหมวกลงบนศีรษะโดยแรง ในขณะที่เดียวกันนั้น มีเสียง
อ้าว ๆ ของชายครึ่งหนุ่มครึ่งเด็กเอ่ยขึ้นว่า... (บุคิ หน้า 187)

การซ้ำคำว่า "ครึ่ง" ของคอกไม้สก มักจะใช้เกี่ยวกับตัวละคร คือ
บรรยายกิริยาท่าทางของตัวละคร เช่น ครึ่งเหยียคครึ่งขันเข้า บอกอารมณ์ของตัวละคร
ที่ปรากฏขณะนั้น เช่น ครึ่งดีใจครึ่งรำคาญ และยังช่วยบอกลักษณะของตัวละคร เช่น
ครึ่งหนุ่มครึ่งเด็ก เป็นต้น

จากการที่คอกไม้สดซ้ำคำว่า "ครึ่ง" นั้น เป็นอีกข้อหนึ่งที่ทำให้เห็นว่า คอกไม้สดสร้างงานอย่างพิถีพิถัน ประณีตบรรจง เพราะตัวละครที่คอกไม้สดสร้างขึ้น คอกไม้สดพยายามให้ตัวละครนั้น ๆ สมจริง ให้ผู้อ่านได้สัมผัสสิ่งที่ใกล้เคียงกับความจริง การบรรยายท่าทางต่าง ๆ ของตัวละคร จึงบรรยายให้ผู้อ่านได้เห็นภาพโดยละเอียดชัดเจน ไม่ว่าตัวละครจะแสดงกิริยาท่าทางอย่างไร เป็นที่น่าว่า เวลาที่ทุกคนครึ่งตะโกนครึ่งแผ่ว เวลานั้น นั่งท่าครึ่งเหยียดครึ่งชันเข้า ฯลฯ อารมณ์ของตัวละครก็เช่นกัน ทำให้เห็นอารมณ์ของตัวละครในขณะนั้น ได้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้อ่านเข้าใจอารมณ์ที่เกิดกับตัวละครได้คือว่า อารมณ์ในขณะนั้นของตัวละครอยู่ในสภาวะเช่นไร เช่น ครึ่งตั้งใจครึ่งรำคาญ เป็นการบรรยายความรู้สึกของประวิติที่มีบุตร ซึ่งความรู้สึกหนึ่งก็ตั้งใจที่จะได้เป็นพ่อคน แต่อีกความรู้สึกหนึ่งก็โกรธาว่าคาญที่จะทำให้ประวิติตัวเช่นตั้งแต่ก่อนไม่ได้

คอกไม้สดเลือกซ้ำคำนี้ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้รับรสต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสารได้ชัดเจนขึ้น

การเล่นคำโดยการซ้ำคำของคอกไม้สดนั้น นอกจากจะซ้ำคำในหมวดต่าง ๆ ซ้ำกลุ่มคำ ซ้ำคำว่า "ครึ่ง" แล้ว คอกไม้สดยังนิยมซ้ำคำโดยใช้ไม้ยมกมากกว่า 1 ครั้งอีกด้วย เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

"แม่แอบคู้ที่ประตู" เด็กน้อยตอบ แล้วก้มลงกระซิบที่หู "หนูอยากไปเที่ยว"
"ไปเที่ยวที่ไหน" วิชัยกระซิบเช่นเดียวกัน "ไปไหน ๆ ๆ ๆ นั่งไปตะลุง"

(หนึ่งในร้อย หน้า 540)

"ทราว ทราว อนงค์บอก ฮี้ ฮี้... ของนั้นของเรา มีจดหมายด้วยฮี้ ๆ ๆ ๆ"

(หนึ่งในร้อย หน้า 706)

ในขณะที่แรกมยุรีตกใจจนสับสนกับกันตัว แต่พอได้สติหล่นคืนสู่คนประสม ยิ่งรักแน่นเข้า เขาจูบ ๆ ๆ จนสะใจ แล้วก็คลายแขนปล่อยร่างหล่นออก

(ศัตรูของเจ้าหล่อน หน้า 88)

... เราต้องออกพบไปก่อน คอย ๆ ๆ โอกาสของเราคงจะมาถึงสักวันหนึ่ง

(นิจ หน้า 92)

หล่อนได้พบสิ่งที่ทำให้หล่อนตื่นเต้น สิ่งที่ทำให้หล่อนเกิดความปรารถนาที่จะทำ ๆ ๆ ๆ เพื่อความเจริญ เพื่อความงอกงาม เพื่อความไพบูรณ์ เพื่อให้สมกับความไพบูรณ์แห่งความรักที่เต็มเปี่ยมอยู่ในใจของหล่อน

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 37)

เสียงทึม... ครืน ทึม... ครืน ๆ ๆ ๆ ครืน ๆ ๆ กับเสียงทึมพ่า เสียงแหบเครือ เสียงกราง เสียงซู่ทะคอก ตลอดจนกระทั่งเสียงจ๋า หรือเสียงหงอกแห่งคหุคหิกของทารก ที่ออกมาจากหมูนกตามหน้ามุข ริมกำแพงตึก และข้างโคนต้นไม้...

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 307-308)

"ที่สาวนะเป็นหลานไม่ใช่ลูก ลูกนะเล่าเหลาหมกแล้ว หลานสวย ๆ สามคน"

(นี่แหละโลก หน้า 191)

"เต็มที่เรา ผู้คนไม่มีจะไซ้ อีฉันก็ตีแต่พุกแฉลับ ๆ ๆ ไอฉิ่งก็แฉับหาย ๆ..."

(นี่แหละโลก หน้า 253)

ตึก ๆ ๆ ๆ แฉบ ๆ ๆ ๆ เสียงปีเท้าส่วนแต่แสดงความเร่าร้อนแห่งเจ้าของเท้า ในที่สุดบุรุษหนุ่ม 3 นายมาพร้อมกันอยู่ในห้องใหญ่ ความมากหมอมากความจึงเกิดขึ้น

(หนึ่งในร้อย หน้า 428)

สีหน้าแสดงความตื่นเต้น แล้วระอึกระอ่วนลึงเล แต่ผู้พูดก็ยังคงพูด ๆ ๆ ๆ ...อนูวัตรก็บึงฟัง ๆ ๆ ๆ ในที่สุดก็ตอบว่า "ประเคี้ยว อีสักครึ่งชั่วโมงฉันจะไป"

(สามชาย หน้า 451)

เพื่อนนายทหารมากหน้าหลายตา ทุกคนสนุก ทุกคนเฮฮา ทุกคนทึม ๆ ๆ ๆ จนเมา

(กรรมเก่า หน้า 125)

เห็นแต่เส้นแย็ก ๆ ๆ ๆ แล้วก็รูปควายยีนคู่ซาแข็งเปลา (1/500 หน้า 342)

บุหงาท่อนรับมารคาและน้องสาวของสามีด้วยคำว่า "มา ๆ ๆ เที่ยมงานไว้ให้แล้ว แชนวิชทั้งสามสี่ร้อย"

(นี่แหละโลก หน้า 501)

เรา ๆ ๆ ๆ จะทำนั้น เขาทำให้มันมนุษย์ใจคำคร่ำเคียดหน้าเสือก

(นิค ๆ หนอย ๆ หน้า 358)

"เขาถามว่าเธอหายไปไหน" "เพราะเขาพบเธอที่หัวหิน แล้วไม่ได้พบฉัน"
 "ไม่ใช่ เขาว่าเธอคล้าย ๆ กับว่าหายไปจากกรุงเทพฯ เพราะเขาไม่ได้พบเธอ
 มานานเต็มที่แล้ว ฉันบอกเขาเองนั่นแหละเป็นคนหาย เธอจะไปไหน ๆ บ่อย ๆ
 ไม่ใช่ว่าเก็บตัวเป็นนางห้อง" (อุบัติเหตุ หน้า 450)

ฉวยยังคงคิด ๆ ๆ จนกระทั่งมีเหตุชักชวนเกิดขึ้น โดยสมุนออกมาจาก
 ห้องบอกว่า ถึงเวลารับประทานอาหาร ปัญหาข้อนี้จึงเป็นอันต้องหยุดไว้ รอจนกว่า
 จะมีโอกาสตัดสินใจใหม่ (Romance ซ่อนเรื่องจริง หน้า 99)

บางคนก็ร้องอู๋ ๆ ๆ ทำหน้าซิกเซียว บางคนก็เอามือปิดหน้า คล้ายกับจะ
 หนีภาพอันหน้าหวาดเสียวที่สุด (เนื้อคู่ หน้า 195)

"เรา ๆ ๆ ๆ จะทำนั้น เราอยากจะเป็นอย่างนั้น เราอยากจะเป็นอย่างนี้"
 "ร่าจวนเอาอีกนั้น ๆ ๆ ๆ" (นิค ๆ น้อย ๆ หน้า 358)

บั้ง ๆ ๆ ๆ นายโชติลงมาก้มอยู่เหนือศีรษะภรรยา "ฮือ ๆ ๆ ฉัน ฉันเอา
 หิ้งคลองเสียแล้วคะ" (1/500 หน้า 291)

"แห ๆ ๆ ๆ คนอ้วน ๆ ชาว ๆ ไช้ไหมสะ แห ๆ ๆ นายรุ้งจักเมียน้อยคุณเตี้ย
 ฉันเองสะ เขาไปเสียวันนี้เอง ดีนี่รับไหมสะ" (1/500 หน้า 296)

การซ้ำคำโดยใช้เครื่องหมายไม่ย่นกว่ากับมากกว่า 1 เครื่องหมายจะช่วย
 เพิ่มความถี่ของกิริยาที่แสดงออกให้มากขึ้น เช่น คอย ๆ พุก ๆ เป็นต้น อีกทั้ง
 ช่วยในการบรรยายได้ดีไม่ว่าจะเป็นการบรรยายธรรมชาติหรือการกระทำของบุคคล
 ทำให้ผู้อ่านได้ยินเสียงและเห็นภาพนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น ครืน ๆ ตึก ๆ ๆ
 ฮือ ๆ ๆ และที่สำคัญช่วยในการสร้างลักษณะเฉพาะของตัวละคร ซึ่งให้เห็นกิริยาอาการ
 เฉพาะของตัวละครนั้น ๆ ว่าแตกต่างจากตัวละครอื่น ๆ เช่น ประสิทธิ์ที่ชายของ
 อนงค์ในเรื่อง หนึ่งในร้อย เวลาพุ่มมักจะลงท้ายว่า ฮี ๆ ๆ เป็นต้น ตัวละครตัวนี้
 คอกไม้สักสร้างให้มีลักษณะพิเศษกว่าตัวละครอื่น ๆ

7.2 การเล่นคำโดยเปลี่ยนตำแหน่งของคำ คอกไม้สักเป็นนักเขียน
 ที่พิถีพิถันและสนใจในเรื่องภาษาอยู่มาก จะพบว่าคอกไม้สักเล่นกับภาษาอยู่เสมอ แต่
 หวังก็ไม่ทำให้งานนั้น ๆ เสียรสทางค่านความงาม ความเข้าใจที่ผู้เขียนต้องการจะ

สื่อความหมายมายังผู้อ่าน ตัวอย่างข้อมูลต่อไปนี้จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า คอกไม้สค เป็นนักเขียนที่พิถีพิถันให้ความสนอกสนใจกับภาษา เพราะคอกไม้สคได้นำคำมาเล่นในลักษณะต่าง ๆ กัน การเล่นคำโดยการเปลี่ยนตำแหน่งของคำ เป็นกลวิธีแบบหนึ่งของคอกไม้สค ในการเล่นคำ

ทำไมคนอย่างวิมล จึงจำเพาะต้องเหมาะและแจ่มรัก และทำไมคนอย่าง แจ่มรักจึงจำเพาะต้องเหมาะแก่วิมล (ผู้ดี หน้า 59)

"เวลานี้หนูรักแม่ ไว้วางใจแม่รักหนู หนูต้องเชื่อแม่ก่อน ที่แม่ห้ามหนูอย่า ทำนะจ๊ะ" (ผู้ดี หน้า 69)

วไลจะไม่ได้เป็นของอมรา และอมราก็จะไม่เป็นของวไลอีกต่อไป (ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 851)

"นุชยังไม่เข้าใจดี น้าเชื่อว่าคำตอบของน้า จะทำให้นุชเป็นสุข ถ้าหาก นุชรักน้าเหมือนอย่างน้ารักนุช...หมายความว่า ถ้ารักน้าพอที่จะเชื่อฟังคำน้า" (กรรมเก่า หน้า 184)

เมื่อว่าด้วยความเป็นมิตรกันแล้ว อมราเป็นมิตรก็แท้ของวไลมากกว่าวไล เป็นมิตรก็แท้ของอมรา (ความฉิบครั้งที่แรก หน้า 67)

...ลูกของคุณวางเป็นลูกของคุณแสบด้วย หรือลูกของคุณแสบเป็นลูกของคุณวาง ด้วย (ผู้ดี หน้า 112)

ทั้งนี้ด้วยสัญชาตญาณของสตรี เพศน้าให้หลอนทำ แต่อัมพรมิใช่หญิงชนิดใจ อยู่ที่ปาก หลอนเป็นหญิงชนิดปากอยู่ที่ใจ วไลจึงไม่สามารถอ่านความรู้สึกของหลอน ที่มีต่อข้าหลวงได้ (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 312)

มนุษย์มีโรคชนิดหนึ่งซึ่งเป็นโรคประจำตัวด้วยกันทุกคน คือโรคขอมขอ ไม่ใช่ขอมขอเขา ขอให้เขาขอ (ผู้ดี หน้า 43)

"...ที่จริงใจของฉันทยังเป็นอิสระที่ว่ามีที่หมายนะ เขาหมายฉันทมากกว่า ที่ฉันทจะหมายเขา ฉันทเองตั้งใจไว้ว่าสุดแล้วแก่คุณพ่อ" (ผู้ดี หน้า 83)

เขามีสิทธิ์ในเขาเท่ากับเขามีสิทธิ์ในเธอ (นิจ หน้า 126)

ตัวเคยทอทั้งไม้ไค้แยแสเขา เขาคงไม่แยแสในตัวเช่นกัน (นิจ หน้า 174)

เขากับหล่อนไม่มีความเข้าใจอีกในกันและกัน ตัวหล่อนไม่มีสิ่งที่เขาคง
เข้าใจ ตัวเขาไม่มีสิ่งที่หล่อนจะเข้าใจแล้ว

(บันทึก หน้า 499)

อนุวัตร เป็นบุคคลมีนิสัยประหลาดยากที่จะกล่าวให้ชัดว่าเป็นอย่างไร มีปกติ
เปลี่ยนแปลง ตีปนร้าย ร้ายปนตี อยู่เสมอ (สามชาย หน้า 109)

หากแต่อารมณ์ของเขาไม่แน่นอน เปลี่ยนจากตีกลายเป็นร้าย และเปลี่ยน
จากร้ายกลายเป็นตี ใค้บ่อยครั้ง (สามชาย หน้า 371)

การกระทำและคำพูดย่อมมีแก่นสารไปในทางตีปนชั่ว ชั่วปนตี เป็นเรื่อง
สังเกตแก่ผู้ใดที่พบเห็น (บันทึก หน้า 443)

ถ้ามีเช่นนั้นสิ่งที่อ่านก็จะกลายเป็นความรู้ชนิคุณปนฉิบ ฉิบปนคุณ เช่นนี้แล้ว
ถึงแม้ผู้อ่านจะมีไหวพริบดีสักเท่าใดก็จะกลายเป็นคนหลงสำคัญว่าตนเป็นผู้มีความดี
เข้าใจโลก เข้าใจชีวิต...

(การอ่าน หน้า 480)

สมองทำการคิด ใดๆ อย่างวกวน จนไม่เป็นสำอูยพักหนึ่ง แล้วก็มาหยุดนิ่ง
จกจ่ออยู่ที่บุคคล 2 คน ภายหลังบุคคล 2 คน ก็เหลือเพียงคนเดียว ยิ่งคิดยิ่งกลม
ยิ่งกลมยิ่งคิด... (ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 506)

"เอ๊ะ ! ทำไมไม่สนุกกันเพลินไม่ใช่อย่างเดียวกันคอกหรือ" "พวกเดียวกันคะ
แต่ไม่ใช่อย่างเดียวกัน สนุกโดยไม่เพลินก็มี เพลินโดยไม่สนุกก็มี"

(นี่แหละโลก หน้า 510)

"ตามจริง ๆ นะคุณหลวง เรารู้ก่อนท่า หรือว่าท่าก่อนรู้" (ยูคี หน้า 47)

...แต่หน่วยปฏิบัติการบางหน่วยในสมองยังคงคือสิ่งตอกกำลังบังคับแห่งโอสถ
ของนายแพทย์ ทวีจึงอยู่ในอาการนึกคล้ายฝัน หรือฝันคล้ายนึก สิ่งที่ย่านประสาทหู

(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 221)

ผู้ใหญ่ไม่เป็นหลักก็คือพวกผู้ใหญ่ที่เหลาะแหละ พุกไม่เหมือนที่ท่า ท่าไม่
เหมือนที่พุก (ยุคี หน้า 19)

พัชรวิจะตามท่านไปค่าย อ่านหนังสือให้ท่านฟัง หรือฟังหนังสือที่ท่านอ่าน
(สามชาย หน้า 479)

การเล่นคำโดยเปลี่ยนตำแหน่งของคำ เป็นการเปลี่ยนตำแหน่งของคำจาก
ตำแหน่งหนึ่งไปอยู่อีกตำแหน่งหนึ่ง เช่น เคยอยู่ในตำแหน่งประธานของประโยค เป็น
ผู้กระทำก็เปลี่ยนไปเป็นกรรมของประโยค ไปเป็นผู้ถูกกระทำ การที่ตำแหน่งของคำ
เปลี่ยนไปเช่นนี้เป็นสิ่งที่ผู้เขียนจงใจให้เกิดขึ้น เพราะเป็นอุบายอย่างหนึ่งที่จะทำให้
พิศวงและเร้าให้เกิดความสนใจว่าถ้อยคำที่เปลี่ยนตำแหน่งมีความหมายเหมือนหรือ
ต่างกันอย่างไรร อีกทั้งช่วยบอกความรู้สึกหรือการกระทำของตัวละครที่มีต่อกัน เช่น
หนูรักแม่ ไว้ใจว่าแม่รักหนู และช่วยให้ย้าว่าเป็นสิ่งเดียวกัน เหมือนกัน เช่น ความรู้
ชนิดถูกปนผิด ผิดปนถูก... เป็นต้น

7.4 การเล่นคำโดยการนำคำซ้อนมาแยกใช้เป็นคำเดี่ยว คือการ
เอาคำซ้อนมาแยกใช้เป็นคำเดี่ยว 2 คำ เช่น คลอเคลีย เป็นคำซ้อนใช้ร่วมกัน ก็แยก
เป็น คลอ...เคลีย คือแยกเป็นคำว่า คลอ 1 คำ และคำว่าเคลียอีก 1 คำ

คอกไม้สคิใช้วิธีการเล่นคำด้วยวิธีนี้ได้ดี สังเกตได้จากข้อมูลต่อไปนี้

"เรื่องมันอาจจะไม่เหลว แต่มันจะแหลกด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย" (เหลวแหลก)
(หนึ่งในร้อย หน้า 547)

มีหน้าเขาต่างฝ่ายต่างมองคู่กันอย่างคู่แข่งชิงนางด้วยกัน มีการโต้เถียงกัน
อย่างแข็งขัน ยิ่งความสนุกเฟลิกเฟลินให้แก่ผู้ฟังบางครั้ง และก่อให้เกิดความรำคาญ
เป็นบางครั้ง (บางครั้งบางครั้ง) (หนึ่งในร้อย หน้า 227)

"แม่จันทร์คนสวยนี่จะเป็นของใครกันแน่ ที่ชายก็ไปคลอ น้องชายก็ไปเคลีย"
(คลอเคลีย) (หนึ่งในร้อย หน้า 390)

เขายิ่งว่ายั่วเมียเขาผิดกันหย่าพ้อง ที่น้องเขาผิดกันอย่าพาน (พ้องพาน)
(วรรณกรรมชิ้นสุดท้าย หน้า 239)

เปล่า ไม่แก่ ไม่คร่ำ ไม่ครี เป็นนักเรียนเยอรมัน (คร่ำครี)

(พฤติกรรมของผู้รักความเป็นโสศ หน้า 87)

โดยประการฉะนี้ หลอนย่อมแคล้วคลาดจากการเผชิญกับความฉิบสาค
ฉิบสาง อย่างรุนแรง เหมือนคังที่ยุพาไค้จัญ (คาคหวัง) (นี่แหละโลก หน้า 540)

"...ขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ความปรารถนาของดิฉันมีอยู่แค่เพียงว่า
แผ่นดินตอนไค้ที่ฉันเหยียบแล้ว ขออย่าให้หลวงปราโมทย์เหยียบซ้ำ โคนัยเดียวกัน
ที่ไค้ที่หลวงปราโมทย์เหยียบ ขออย่าให้ดิฉันคอง ย่าง ไป ที่ นั้น" (เหยียบย่าง)

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 406)

"...ป่าก็เคยปรารถนาเอง ความรักระหว่างมิตร ยังมีอิทธิพลเหนือมิตร
ไค้มาก ความรักระหว่างสามีภรรยาจะช่วยยึก ช่วยเหนียว ช่วยเชิดชูกันสักปานไหน"
(ยึกเหนียว)

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 640)

"ขอให้ทุก ๆ คนเลิกพูดถึงเรื่องช่วยชีวิตหลวงปราโมทย์เสียสักที ผม
รำคาญที่ถูกยกบุญคุณคุณเหลือ ๆ" (ยกยกอ บุญคุณ)

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 640)

จิตใจของมณุษย์ยิ่งลึกลับซับซ้อนอีกเรื่อยเท่าพันทวี สรรพความคิดทั้งร้อย
ทั้งพันก็ออกจากจิตกับใจ แล้วจิตกับใจนี้ส่ายไปส่ายมา มีภาวะแปรปรวนไม่รู้สิ้น รู้
(จิตใจ สิ้น)

(ชัยชนะของหลวงนฤบาล หน้า 485)

"ยังงั้นก็ตามใจ" สุนทรียทอบ แล้วเสริมเมื่อทั้งสองท่ากริยาอำลาหลอน
"แล้วอย่าหายเงียบ ไม่เยียมไม่กราย (เยียมกราย) ใหนานเหมือนคราวนี้อีกนะคะ
เดี๋ยวจะกลายเป็นคนไม่รู้จักกัน" (อุบัติเหตุ หน้า 177)

สรรคนึกอยากจะ "ฟุ้ง" และ "เพื่อง" (ฟุ้งเพื่อง) คือสิ่งเรือเป็นพิเศษ
ให้ตนเดินทางไปกรุงเทพฯ จะไค้รู้กันว่า ผู้หญิงคนนี้เกี่ยวข้องกับเจ้าของรถอย่างไร

(นาง หน้า 350)

ถ้าข้าพเจ้าพูดภาษาจีนเป็น ข้าพเจ้าคงจะจับได้แก่กันว่าทุกตะกุกตะกัก
ท่านค่านั่นอิที่ทุกคอง ทุกแคว (คองแคว) ราวกับภาษาพูดของท่านเอง หรือ
มิฉะนั้นก็เป็นภาษาที่ท่านใช้อยู่ทุกวัน (4 ชั่วโมงในรถไฟ หน้า 423)

การเล่นคำโดยการนำคำซ้อนมาแยกใช้เป็นคำเดี่ยวนี้ช่วยทำให้น้ำหนัก
ของคำที่เคยใช้คู่กัน เมื่อแยกออกจากกันแล้วมีน้ำหนักเท่ากัน ให้ความหมายที่เด่นชัด
พอ ๆ กัน ขณะที่ใช้คู่กันคำที่อยู่ข้างหน้าจะมีน้ำหนักมากกว่าคำที่ตามหลังมาจะให้
ความหมายที่อ่อนลง ดังนั้นผู้เขียนต้องการ เน้นเรื่องความหมายที่แฝงอยู่ในแต่ละคำ
ให้มากขึ้น จึงแยกคำที่เคยใช้ร่วมกันโดยทั่ว ๆ ไปออกจากกัน ซึ่งช่วยก่อประโยชน์
ของงานเขียนของเขาคือเน้นให้เห็นถึงการแสดงกิริยาอาการที่คล้ายคลึงกันของตัว
ละคร เช่น พี่ชายไปคอง น้องชายไปเคฮีย และช่วยในการสื่อความหมายของ
ผู้เขียน ทั้งนี้อาศัยเรื่องความหมายของคำ เพราะคำที่แยกใช้เดี่ยว ๆ จะให้
ความหมายไม่เหมือนกับเมื่อปรากฏร่วมกันทีเดียว การเล่นคำในลักษณะนี้คอกไม้สค
ใช้ความพิถีพิถันในการเลือกคำซ้อนมาใช้แยกเป็นคำเดี่ยว และเมื่อแยกเป็นคำเดี่ยว
ก็ใช้ได้เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ

ข. การใช้ประโยค

วรรณกรรมต่าง ๆ ย่อมประกอบด้วย "คำ" เป็นหน่วยที่เล็กที่สุด นัก
ประพันธ์เอาคำมาลำดับกันเข้าเป็นประโยค แล้วก็เรียงประโยคต่าง ๆ ให้มีข้อความ
ติดต่อกันเป็นลำดับรวมเรียกว่า "เนื้อความ" หรือข้อความตอนหนึ่ง เนื้อความหลาย ๆ
ตอนรวมกันเป็นเรื่องหนึ่ง ในตอนต้นได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องคำไปแล้ว ต่อไปนี้ก็จะ
พิจารณาเรื่องประโยค

นาวรรณ พันธุเมธา กล่าวว่า "ประโยคประกอบด้วยคำซึ่งแสดงความคิด
ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน บางครั้งเราก็รู้ความสัมพันธ์ของความคิดได้จากสถานการณ์
บางครั้งเราก็รู้จากถ้อยคำในประโยคนั้น ๆ เอง"¹⁹

¹⁹ นาวรรณ พันธุเมธา, ไวยากรณ์ไทย พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 108.

ประโยคที่จะกล่าวในที่นี้คือ การนำคำซึ่งแสดงความคิดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์
ต่อเนื่องกันมาเรียงต่อกันและจบเพียงข้อความเดียว

ในวรรณกรรมของคอกไม้สด นิยมใช้ประโยคยาว ซึ่งอาจมีลักษณะเว้นวรรค
เพื่อแบ่งใจความออกเป็นส่วน และใจความแต่ละส่วนนั้นยังคงมีใจความอย่างเดิม

1. ประโยคยาว

ทวิชเป็นผู้มีกิริยาท่าทางและลักษณะทุกประการแสดงความเป็นผู้มีอารมณ์เย็น
แต่ความมีอารมณ์เย็นของเขานั้นมีความหมายแต่เพียงว่า เขาเป็นผู้ที่ระงับอาการ
ภายนอกคือ กล่าวคือไม่แสดงกิริยาโกรธเมื่อมีโทสะ และไม่แสดงความตื่นเต้น
ในเมื่อตกใจหรืออยากรู้ ไม่ทำอาการกระสับกระส่ายในเมื่ออัศจรรย์เพราะเหตุ
ของคอบ (นิหะโลก หน้า 923)

สุนทรเป็นหญิงที่รู้จักชายหนุ่ม ๆ เป็นจำนวนมากที่สุด เพราะประจักษ์ผู้ซึ่ง
มีเพื่อนมากหน้าหลายตา เป็นผู้ที่ชอบใหญ่ที่อยุ่รวมเคหะกับเขาใครจักกับเพื่อน
ทุกคนของเขาควย แต่สุนทร เรื่องราวส่วนตัวของชายที่หลอนรู้จักน้อยที่สุด
เพราะนิสัยของหลอนไม่มากไปด้วยความสุจริต สุกเห็นก็อย่างหนึ่งและอีก
อย่างหนึ่งนั้นเป็นเพราะประจักษ์ เป็นผู้ที่ไม่เล่าเรื่องของใครโดยละเอียด

(อุบัติเหตุ หน้า 362)

ตะวันกำลังยอแสง แสงสว่างที่สองจับใบไม้และพื้นแผ่นดินเป็นสีเหลือง
หม่น ๆ แต่ก็ยังงดงาม ที่ซันซันเขียวสดซึ่งมองเห็นเป็นพิกไปจนสุดสายตา
ทั้งที่เป็นพันธุ์ไม้ในไรทั้งที่เป็นพันธุ์ไม้ในป่า ทั้งที่มีขนาดค่าเดียวเรียก
ทั้งที่มีขนาดสูงเตี้ยมเตี้ยมฟ้า อยู่ในลักษณะเงียบสงบปาน ๆ กัน นาน ๆ ครั้งหนึ่ง
มีเสียงกระดังงัวถูกลมพามาแต่ไกล และมีเสียงตะโกนโหวกเหวกดังแวว ๆ
เป็นเครื่องเตือนว่ามีมอมหม่มมายุ่งเกี่ยวกับธรรมชาติ ลมเย็นสม่ำเสมอพัดมาจาก
ทุกทิศทุกทาง ความบริสุทธิ์แห่งอากาศอันเกิดแก่ธรรมชาติอันบริสุทธิ์ เป็นคุณวิเศษ
แห่งภูมิประเทศแถบนี้ เป็นเครื่องฟอกมลทินแห่งใจของผู้ที่รู้จักความแตกต่าง
ระหว่างความบริสุทธิ์ และความแปดเปื้อนเป็นอย่างดี

(นันทวัน หน้า 356-357)

เดินมาตามริมทาง เพื่อจะ คัดทางตรงไปยังชะง่อนเขา พอถึงแจ่งหากแห่งหนึ่งเห็นผีเสื้อฝูงใหญ่เป็นจำนวนพันบินว่อนอยู่ มองดูคล้ายทองคำใบดกลมพัดปลิวไปมา ทั้งงามพิศและสุนทรีย์ดูทานชื่นพร้อมกัน แลวงงามพิศก็แลนเขาในหมู่ผีเสื้อประณมือเขาควยกันชวนเอาเจ้าสัตว์สี่ทองไว้คู่ตัวหนึ่ง ตัวอื่น ๆ ในกอมก็แตกกระจายขึ้นแลแล้วก็กลับมามีบินลอมรอบตัวหลอน บางก็เกาะติดมากับเสื้อ บางก็ติดมากับผม งามพิศวิงกลับมาที่สุนทรีย์ ประคองหยิบสัตว์ที่จับได้ขึ้นในหู

(อุบัติเหตุ หน้า 430-431)

รถยนต์เก่งใหญ่ ใหม่ที่สุด งามที่สุดในสมัยเคลื่อนจากหน้าศึก โดยปราศจากอาการกระทุบกระเทือนจนคล้ายกับลำเรือที่ลอยเรือยามตามกระแสน้ำ สตรีสาวผู้ดีลักษณะเหมาะสมกับความทรูของรถทุกสิ่งทุกอย่าง ประการ เป็นหน้าไปอิมและโบกมือให้ชายรุ่นหนุ่มผู้เป็นน้อง แล้วยานยนต์ก็เลี้ยวออกประตูบานไป

แล่นมาตามถนนโรยกรวด ซึ่งมีลักษณะคล้ายดาคนมครก ไกลจากความเหมาะสมกับสัจฐานของรถแต่เพิ่มคุณค่าของรถใหม่มากขึ้น ในเมื่อคนขับได้หวอนปีกถึงรถคันเก่า อันตนเคยถือพวงมาลัยขับไปตามถนนแถบพญาไทหลายปี จนไม่อาจลืมความกระแทกเสียวโคงาย ๆ

(ผู้ดี หน้า 3)

สตรีเพศนั้นเป็นเพศที่มีกรรมมาก กว่า เพศที่ทนเฉยต่อความรักของเพศตรงกันข้ามที่มีต่อคนใดโดยยาก และ การที่รู้ว่าเขารักนั้นไม่ทรูมานานเท่าเมื่อเห็นความรักอันเขาแสดงให้ประจักษ์น้อยกับตา ครั้ง ไม่เฉยหรือตัดผมฉีกคิกเจ็ดวันหาย... ปลอก เรือนฉีกคิกจนเรือนทลาย มีคูฉีกคิกจนตัวตาย... และ ครั้ง ไม่เฉยหรือ... โลกมนุษย์จะเป็นโลกแห่งสีโดยแน่แท้

(ผู้ดี หน้า 55)

วิมลวิมเดินตัวตรงไปทางประตู โดยไม่ หยุดฟังคำขอมใจของจันทร์เพ็ญ หึ่ง มิได้หันกลับมาก เมื่อ เจ้าหล่อนผู้เฒ่ามาที่เชิงบันไดด้วย (ผู้ดี หน้า 281)

คอกไม้สดนิยมิใช่ประโยชน์ยาวไม่ว่าจะเป็นการบรรยายลักษณะตัวละครหรือธรรมชาติ ในหนึ่งย่อหน้า คอกไม้สดเขียนเกี่ยวกับเรื่องใดก็จะเขียนเรื่องนั้น ๆ ไปตลอด อธิบายความให้ผู้อ่านได้เข้าใจซึ่งจะพบว่าประโยชน์คอกไม้สดนิยมิใช่คำเชื่อมเชื่อมประโยชน์โดยสมผผสานกลมกลืนกัน มีใจความสอดคล้องต้องกัน และในการเขียนนั้นมีความสัมพันธ์ระหว่างย่อหน้าอีกด้วย

2. รูปประโยคยืมสำนวนแปลในบาลีบางสำนวนมาใช้

กึ่งที่กล่าวแล้วว่าคอกไม้สคเป็นนักเขียนที่มีความสนใจภาษาบาลี-สันสกฤต และได้ศึกษาศาสนาพุทธอย่างจริงจัง ค้วยเหตุนี้จึงทำให้คอกไม้สคนำศัพท์ทางด้านศาสนามาใช้ รูปประโยคก็ยืมสำนวนแปลในบาลีบางสำนวนมาใช้ เห็นได้จากตัวอย่างต่อไปนี้

เวลาแห่งการรับประทานอาหารของท่านข้าหลวงก็ล่วงไปค้วยประการฉะนี้
(รัชชนะของหลวงนฤบาล หน้า 21-22)

รุ่งเช้าอาทิตย์ยังอ่อนแสง ร้อยต้นพร้อมกับหนูนิกขุซึ่งมีปกติไม่ตื่นสายกว่า
เด็กเล็ก ๆ ทั้งหลาย... (หนึ่งในร้อย หน้า 695)

ความตายของอนุวัตรโคยปัจจุบันทันด่วนและเป็นอกาลมรณะเช่นนั้น ยังความ
สังเวชสลดใจแก่ญาติและมิตรทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง (สามชาย หน้า 510)

งานวรรณกรรมของคอกไม้สค มีแนวคิดเพื่อมุ่งในการให้ข้อคิดทางจริยธรรม เมื่อเป็นคั้งนี้คอกไม้สคจึงสอดแทรกหลักธรรมคำศัพท์ทางด้านศาสนาลงในงานวรรณกรรมเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายในสิ่งที่ต้องการ การใช้ประโยคจะเห็นได้ว่าคอกไม้สคลงท้ายประโยคโดยยืมสำนวนแปลในบาลีที่ใ้จบลงว่า เอว ก็มิค้วยประการฉะนี้ คอกไม้สคก็นำมาใช้ว่า ล่วงไปค้วยประการฉะนี้ เป็นต้น คอกไม้สคมีวิธีการสอดแทรกหลักธรรมทางศาสนาในงานประเภทรบเหิงคติได้เป็นอย่างดี ไม่ทำให้ผู้อ่านเสียดสีในความบันเทิงนั้น ๆ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย